

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ETKİLERİNİN EN
AZA İNDİRİLMESİ, KURAKLIKLA MÜCADELE VE SU
KAYNAKLARININ VERİMLİ KULLANILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU**

**(10/77, 372, 491, 534, 693, 817, 868, 992, 1004, 1018, 1150, 1170,
1221, 1305, 1434, 1518, 1806, 1815, 1943, 2009, 2139, 2206, 2391,
2909, 2929, 3031, 3032, 3382, 3558, 3575, 3581, 3583, 3647, 3677,
3682, 3690, 3708, 3740, 3769, 3798, 3817, 3831, 3840)**

TUTANAK DERGİSİ

**20'nci Toplantı
22 Haziran 2021 Salı**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, Komisyonun bugünkü, yarınki ve gelecek haftaki gündemine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.-İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer'in, ülkemizde madenciliğin durumu ile maden ihracatı ve ithalatı hakkında sunumu

2.- Altın Madencileri Derneği Başkanı Mehmet Yılmaz'ın, siyanürle altın arama konusu, Türkiye'nin altın üretimi ve rehabilitasyon konusunda

yaptıkları hakkında sunumu

3.- TOBB Madencilik Meclisi Başkanı İbrahim Halil Kırşan'ın, ileriki süreçlerde enerji sektörünün madencilik sektörüne etkileri ve ortaya çıkacak yapı ile ülkemizdeki kömür sektörü hakkında sunumu

4.- Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Başkanı Prof. Dr. Güven Önal'ın, küresel ısınma ve iklim değişikliğinde bilinmeyen gerçekler, şimdiki durum ve çözüm önerileri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer, Altın Madencileri Derneği Başkanı Mehmet Yılmaz, TOBB Madencilik Meclisi Başkanı İbrahim Halil Kırşan ve Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Başkanı Prof. Dr. Güven Önal tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

**KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ETKİLERİNİN EN AZA İNDİRİLMESİ,
KURAKLIKLILA MÜCADELE VE SU KAYNAKLARININ VERİMLİ KULLANILMASI İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/77, 372, 491, 534, 693, 817, 868, 992, 1004, 1018, 1150, 1170, 1221, 1305, 1434, 1518, 1806,
1815, 1943, 2009, 2139, 2206, 2391, 2909, 2929, 3031, 3032, 3382, 3558, 3575, 3581, 3583, 3647,
3677, 3682, 3690, 3708, 3740, 3769, 3798, 3817, 3831, 3840)

**20'nci Toplantı
22 Haziran 2021 Salı**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Küresel İklim Değişikliğinin Etkilerinin En Aza İndirilmesi, Kuraklıkla Mücadele ve Su Kaynaklarının Verimli Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 15.03'te açıldı.

Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu, Komisyonun bugünkü, yarınki ve gelecek haftaki gündemine ilişkin açıklama yaptı.

İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer tarafından, ülkemizde madenciliğin durumu ile maden ihracatı ve ithalatı,

Altın Madencileri Derneği Başkanı Mehmet Yılmaz tarafından,, siyanürle altın arama konusu, Türkiye'nin altın üretimi ve rehabilitasyon konusunda yaptıkları,

TOBB Madencilik Meclisi Başkanı İbrahim Halil Kırşan tarafından, ileriki süreçlerde enerji sektörünün madencilik sektörüne etkileri ve ortaya çıkacak yapı ile ülkemizdeki kömür sektörü,

Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Başkanı Prof. Dr. Güven Önal tarafından, küresel ısınma ve iklim değişikliğinde bilinmeyen gerçekler, şimdiki durum ve çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer, Altın Madencileri Derneği Başkanı Mehmet Yılmaz, TOBB Madencilik Meclisi Başkanı İbrahim Halil Kırşan ve Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Başkanı Prof. Dr. Güven Önal tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 23 Haziran 2021 Çarşamba günü 13.59'da toplanmak üzere saat 18.26'da toplantıya son verildi.

22 Haziran 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.03

BAŞKAN: Veysel EROĞLU (Afyonkarahisar)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat CEYLAN (Ankara)

SÖZCÜ: Semra KAPLAN KIVIRCIK (Manisa)

KÂTİP: Hasan KALYONCU (İzmir)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayırlara vesile olması dileğiyle toplantıyı açıyorum.(*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Veysel Eroğlu'nun, Komisyonun bugünkü, yarınki ve gelecek haftaki gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bugün, özellikle, ülkemizdeki madencilik konusunda Komisyonumuza bilgi verilecek. Ben özellikle misafirlerimizi tanıtmak istiyorum. Bizim özellikle “madencilik” denilince duayan hocamız var, aynı zamanda Yurt Madencilik Geliştirme Vakfı Başkanımız Profesör Doktor Güven Önal Hocamız burada. Hoş geldiniz Hocam, şeref verdiniz.

Ayrıca, Türkiye Madenciler Derneği Başkanı Ali Emiroğlu Beyefendi; siz de hoş geldiniz efendim.

Mevlüt Kaya, Ege Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı. Mevlüt Bey, hoş geldiniz.

İbrahim Alimoğlu, Türkiye Mermer Doğaltaş ve Makinaları Üreticileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı; Aydın Dinçer, İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı, hoş geldiniz.

İbrahim Halil Kırşan, TOBB Madencilik Meclisi Başkanı; Mehmet Yılmaz, Altın Madencileri Derneği Başkanı; hoş geldiniz.

Doktor Muhterem Köse, Altın Madencileri Derneği Genel Koordinatörü.

Şimdi, bugünü böyle tamamlayacağız. Yarın da özellikle Ahmet Vehbi Bey'in de üzerinde durduğu hayvancılık var. Zekerriya Erdurmuş, Tarım ve Orman Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürü; Engin Yılmaz, Yolda Girişimi; Kevser Karagöz Sezer, TAGEM Uzmanı, burada, içimizden birisi; ayrıca Doktor Uğur Zeydanlı, Doğa Koruma Merkezi Başkanı; yarın da bunlar sunum yapacak değerli vekillerim, Komisyon üyelerim.

Şimdi, hazır olun, haftaya kim geliyor biliyor musunuz? Sayın Murat Kurum bütün ekibiyle burada, sorularınız varsa şimdiden gönderelim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Çok, olmaz mı?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onun için salı gününe sadece Murat Kurum'u ve ekibini koyuyoruz, çarşamba gününü de DSİ'ye ayırıyoruz. Akif Özkaldı Tarım ve Orman Bakanlığı -suyla alakalı- onun ekibi ve birkaç tane de hoca gelirse...

Efendim, sözü hemen madencilere bırakıyorum.

Buyurun Aydın Bey.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

III.- SUNUMLAR

1.-İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer'in, ülkemizde madencilğin durumu ile maden ihracatı ve ithalatı hakkında sunumu

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim, çok kıymetli Komisyon üyeleri; İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Başkanım, Aydın Dinçer. Türkiye Madenciler Derneğinin, TÜMMER'in, Ege ve İstanbul Maden İhracatçıları Birliklerinin, Altın Madencileri Derneğinin sunumuyla başlıyoruz.

Ülkemizde madencilik 2019 yılında 680 milyon ton üretim gerçekleştirdi; çimento ve inşaat malzemesi, kömür, endüstriyel ham maddeler, metalik madenler, mermer ve traverten olarak gerçekleşti.

Son on yıldaki maden ruhsat sayılarından birazcık bahsetmek istiyorum. 2010 yılında 31.562 arama ruhsatı, 11.604 işletme ruhsatı, toplamda 43.166 ruhsat var iken 2021 Mart tarihi itibarıyla 5.070 arama ruhsatına gerilemiş, 9.793 işletme ruhsatına gerilemiş, toplamda 43.166'dan 14.863'e düşmüştür. Yani bazen basında duyduğumuz “Her yere arama ruhsatı verildi.” lafzı... Son on yılda arama ruhsatında yüzde 84 gerileme yaşanmıştır.

MURAT BAKAN (İzmir) – Kalmadı ki ruhsat verilecek yer, her yer yüzde 70, yüzde 80 ruhsatlı.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Ama toplam mevcuda baktığımızda 31 bin... ..

MURAT BAKAN (İzmir) – Kentlere bakıyorsunuz kentlerin yüzde 80'i ruhsatlı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Murat Bey, “kalmadı” diye bir şey yok, o kadar çok maden sahamız var ki.

MURAT BAKAN (İzmir) — Ben şimdi TEMA'nın şeyini getiriyorum...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam, şimdi, bir müsaade ederseniz.

Buyurun Aydın Bey.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Ya, 2010 yılında 31 bin ruhsat varken bugün 5.070 arama ruhsatı söz konusu.

Sektörde faal firma sayısı ve istihdamı da 2010 yılından 2019 yılına kadar çok büyük bir artış göstermemiş durumda. İş yeri sayısı toplamda 6.192'dedir bugün itibarıyla. Madencilik sektörünün Türkiye'deki aldığı pay 1,08 oranındadır. Tabii ki bu oranın içerisine maalesef madencilik ürününden üretilen diğer ürünler dâhil değildir. Doğal soda külü gibi, borun bazı işlenmiş ürünleri gibi; buna dâhil değildir.

Maden ihracatımız Türkiye ihracatı payı içerisinde yüzde 2,5'luk yer alır; 169,5 milyar ihracatımız içerisinde 4,3 milyar dolar olmuştur 2020 yılında. Yine, maden ihracatımızın yüzde 41'ini doğal taşlar, yüzde 32'sini metalik cevherler, yüzde 19'unu endüstriyel mineraller, yüzde 4'ünü ferroalyajlar oluşturmaktadır. Bölgeler bazında da dünyanın çeşitli ülkelerine ihracat gerçekleştirmekteyiz; Afrika, Latin Amerika, Kuzey Amerika, Avrupa, Asya gibi. İlk 10 ülkemize bakarsak ağırlıklı olarak Çin Halk Cumhuriyeti'ne gönderiyoruz; Amerika Birleşik Devletleri, İspanya, Belçika, Bulgaristan, Suudi Arabistan, İtalya sırasıyla gitmekte.

Türkiye enerji, metal ve altın ithalatına -2020 yılına baktığımızda- 93 milyar dolar ödemiştir. Petrol 29 milyar, doğal gaz 13 milyar; altın 2020 yılında 25,2 milyar dolar; demir çelik için 15,1 milyar dolar; kömür 2,7 milyar, alüminyum 3,4 milyar dolar, bakır 3,2 milyar; çinko, kurşun, nikel ve diğer metalikler 1,5 milyar dolar, toplamda da 93,1 milyar dolar olmak üzere ciddi bir ithalatımız söz konusudur. Dünya maden sektöründe Türkiye'nin potansiyeli çok büyüktür, en büyük mermer ve traverten ihracatçısıdır,

en büyük bor üreticisi ve ihracatçısıdır, en büyük feldspat ihracatçısıdır, 2'nci büyük krom cevheri ihracatçısıdır, 3'üncü büyük doğal taş üreticisi ve ihracatçısıdır, yine, 3'üncü büyük bentonit, kuvarz, vermikülit, perlit, klorit gibi ürünler Türkiye'de mevcuttur.

Dünya altın rezervi ülke sıralamasında 11'inci sıradayız. Avrupa Birliği ülkeleri arasında en fazla altın üretimi gerçekleştiren ülkedir Türkiye. Türkiye'de, 79 yıllık ortalama ömürde bir insan 797 ton maden kullanmaktadır; bunlar: Kil, alüminyum, kurşun, kömür, çinko, agrega, altın, bakır, petrol, doğal gaz, mermer, doğal taş ve tuzdan oluşmaktadır. Madencilik sektörüne baktığımızda, aslında madencilik sektörü her sektörün ham maddesidir; enerji, ulaşım ve savunma, kimya sektörü, tarım sektörü, inşaat ve altyapı ve imalat sektörü... Madencilik ürünleri olmazsa bu sektörlerin hiçbiri vücut bulamayacaktır. Yenilenebilir enerji üretimi için kullanılan madenleri saymamız gerekirse: Alüminyum, bakır, çelik, kobalt, molibden, karbon, nadir toprak elementleri, lityum, kobalt ve nikel. Yine, güneş enerjisi panelleri için ihtiyaç duyulan silisyum, galyum, arsenik, kadmiyum, bakır ve çeşitli nadir toprak elementleri ihtiyacı söz konusudur. Dolayısıyla, yeşil dönüşüme geçebilmek için de dünyada 6 kat daha fazla madene ihtiyaç doğacağı gerçeğini de ortaya koymakta.

Madencilik ve mülkiyet izin ilişkisine baktığımızda, su havzalarında madencilik, yine gördüğünüz gibi, içme kullanma suyu temin edilen veya edilmesi planlanan tabii göl, baraj gölü ve göletlerin maksimum su seviyesinden itibaren yatayda 300 metre genişliğindeki kara alanında; içme kullanma suyu temin edilen veya edilmesi planlanan tabii göl, baraj gölü ve göletlerin mutlak koruma alanı sınırından itibaren yatayda 700 metre genişliğindeki kara alanında madencilik faaliyetlerine izin verilmez. Sanayide su kullanımına baktığımızda Türkiye'de yüzde 10, Avrupa'da yüzde 51, gelişmiş ülkelerde yüzde 46, dünya ortalaması yüzde 23'tür; Türkiye, dünya ortalamasının altındadır sanayi üretiminde; tarımda yüzde 75, içme ve kullanma yüzde 15'tir Türkiye'de. Tarım ve mera alanlarında madencilığe baktığımızda, tarım ve mera alanları gibi alanlarda madencilik belli kanunlara tabidir. Tarımsal yapılara zarar vermemek ve faaliyet sonrasında ilgili alanı çevreyle uyumlu hâle getirmek zorunludur. Tarım arazilerinde madencilik faaliyetlerine ancak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının kamu yararı kararı vermesi sonrasında Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu alanlarda bulunan toprak sıyrılarak başka bir alanda muhafaza edilir, muhafaza edilen toprak faaliyet tamamlandıktan sonra faaliyetin gerçekleştiği alana serilir ve bu alanda ağaçlandırma faaliyetleri Orman Bakanlığımıza aittir.

Ülkelerin yüz ölçümünde maden çıkarılan alanların payı nedir diye baktığımızda: Türkiye'de maden çıkarmak için kazılan alanların yüzde 85'i 0,25 kilometrekareden küçüktür. Madencilik için kazılan alan Amerika'da 12 bin, Kanada'da 4 bin, Meksika'da 1.810 Türkiye'de 825 kilometrekaredir. Bindelik oranlarına baktığımızda, Amerika'da binde 1, Meksika'da binde 1, Kanada'da on binde 4, Türkiye'de de binde 1'dir. Türkiye'nin yüzde 30'u tarım, yüzde 29'u orman, yüzde 18'i mera alanıdır; maden çıkarmak için kullandığımız alan Türkiye'de binde 1'dir.

Yine, madencilikle kısıtlı alanları ekranımızda görebiliyorsunuz, biraz ufak olduğu için kısaca söylemek istiyorum: Birinci derece askerî yasak bölgeler, birinci derece sit alanı, boru hatları, diğer yatırım alanları, imar planı onaylanmış alanlar, Kıyı Kanunu'na göre korunması gerekli alanlar, millî parklar, su koruma alanları, özel çevre alanları gibi 33 alanda kısıtlılık vardır. Türkiye'de koruma altına alınan orman alanları 2016'da 3 milyon 191 bin 918 hektarken, 2018 yılında 3 milyon 454 bin 520 hektara çıkmıştır, yüzde 15'lik artış söz konusudur; yıllara göre ormanlarımızın ağaç serveti 2019 sonu 1,7 milyar metreküp olmuştur. Madencilik faaliyetleri için izin verilen orman alanı sadece binde 2,9'dur. "Orman alanı" derken de şunu özellikle vurgulamak istiyorum: "orman" vasfında geçen alanlardır yani taşlık, hiç ağaç olmayan ama "Orman" diye geçen alanlar da bu binde 2,9'un içerisinde. Dolayısıyla ağaçlı bölgelerde bu rakam belki de binde 1,5'ler seviyesindedir. Türkiye'de

ormanlarımızı gençleştirmek ve sanayinin odun ihtiyacını karşılamak için bir yılda -2020 yılında- 28,5 milyon metreküp ağaç kesilmiştir. Bu, Türkiye’de sanayinin ihtiyacını karşılayacak miktardır ve her sene kesilir, yaklaşık 5 milyon metreküp de yetmediği için ithal edilir. Bu kesimin içerisinde madencilikten gelen rakam çok çok ufaktır, birazdan bundan da bahsedeceğiz. Maden izinlerinde verilen sahalardan kesilen ağaçlar bizim her yıl -bu 28 milyon metreküp içinde- kestiğimiz ağaçların yüz binde 1’idir sadece, madencilik için kesilen ağaçlar.

Ülkemizde ve diğer ülkelerde arazi bedellerini -orman, devlet arazi bedellerini- karşılaştırdığımızda Türkiye 8.750 dolar gibi çok büyük bir bedel ödemektedir, hektar başına yıllık bedel. Bu, Kanada’da 6, Amerika’da bedel ödenmiyor, Kazakistan’da 100, Ukrayna’da 1.500 ve ekranda gördüğünüz gibi, Yunanistan’da 1.390 dolardır.

İllere göre orman işletme izin bedellerindeki artışlar 2010 yılıyla 2021 yılları arasında yine ekranda gördüğünüz gibi, enflasyondan çok çok yüksek oranda artmıştır. Örnek bir projede arazi bedelini size bir tanımlamak isteriz: 500 milyon Türk lirası yatırım bedelli, 120 hektar alanı ve on yıl işletme ömrü olan bir projede arazi niteliğine göre ödenecek bedel orman için 265 milyon Türk lirası, sahipli bir arazi ise 24 milyon Türk lirasıdır. Ülkemizde ve dünya maden ocaklarına baktığımızda “mermer ocağı” diye -dikkat ediyorsanız- doğal taş ocağı, ekranda gördüğünüz bu sağ tarafta Korkuteli’nde de gördüğümüz alan orman vasfında geçmektedir ancak gördüğünüz gibi bir tek ağaç o bölgede yoktur, tamamı kayalık, kurak bir bölgedir. Yine, mermer ocağı Yunanistan’da bir adada...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tapusu Ormanda olduğu için biz oraya “orman” diyoruz.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Evet, ağaç kesmediğimizi ifade etmek için özellikle vurguluyorum bazı bölgelerde. Thassos mermer ocağı Yunanistan’da gördüğünüz gibi, işletilmektedir. Yine İtalya’da bir mermer ocağı işletilmekte.

İşletme izni alınmadan üretim yapılamadığını tekrar vurgulamak isteriz. Aldığımız her ruhsat da illaki işletme yapılacak anlamı taşımamaktadır. İşletme izni alabilmek için ÇED, mülkiyet izni yani orman, özel mülk, mera, hazine, iş yeri açma ve çalışma ruhsatı, varsa MAPEG –Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü- kayıtlarında işlenmiş, özel izin alanlarına ilişkin izinlerin alınması zorunludur. Üretim faaliyetleri için yaklaşık olarak 8 bakanlık, 92 yasa, 87 yönetmelik, 16 uluslararası sözleşme, 8 tüzük maddeleri gereğince 24 değişik kurumdan izin alınması gerekir.

Taş ocakları konusuna da açıklık getirmek isteriz. Taş ocaklarının çoğu kamu hizmeti için alınan ocaklardır. 3.181’i Devlet Su İşleri, 1.209’u Karayolları, 421’i belediyelere ait olmak üzere kamunun toplam 5.068 taş ocağı izni vardır. Özel/tüzel şahısların ise 2.338 işletme izni olan taş ocağı bulunmaktadır. Kamu taş ocakları hizmetinin götürüleceği en yakın yerden temin edilmek istenildiğinden ve devlet hakkı alınmadığından çok sayıda ve plansız açılmaktadır.

“Ülkemizde madencinin devlete katkıları nelerdir?” diye baktığımızda, kurumlar vergisi yüzde 25, her yıl kâr...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bir şey sorabilir miyim: Onlar ne zamanın bilgileri?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – 2/11/2020 itibarıyla.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam, mesela bugüne kadar işletmesi sürenlerin tamamı mı?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – 2020 tarihi itibarıyla 5.068 taş ocağı izni var şu anda.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bu sayılarda bir yanlışlık var.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Bu sayılar Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Şimdi, Vekilim, sunum yaptıktan sonra tekrar...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bu sayılar tam olarak neyin sayısı onu bir bilmemiz lazım.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Ocak izni verilmiş alan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, ben izah edeyim o zaman.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Siz izah etmeyin. Yani, şimdi, 5.068 kamu, tamam onu anladım, 2.338 özel ama bunlar yani yeni, bu yıl ruhsat alanlar mı? Ne zamandan beri, hangi periyoddan beri?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Hayır, hayır. Tamamı, toplamı Sayın Vekilim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, şu anda faaliyette olanları...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Şu anda faaliyette olanların tamamı mı?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Evet, tamamı Sayın Vekilim.

Ülkemizde madencinin devlete ödediği vergilere bakıldığında; kurumlar vergisi yüzde 25, devlet hakkı yüzde 2 ile 15 arasında ancak bu kamuoyunda yanlış bilgiye vesile oluyor; ocak başı satış fiyatı üzerinden hesaplanan bir orandır bu yüzde 2 ile 15 arası, dolayısıyla kârdan baktığımızda yüzde 15-20'lere, 25'lere tekabül eder maden türüne göre.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Kâr ederse ama değil mi?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Hayır, ocak başı kâr etmesi hiç önemli değildir, ocak başı satış fiyatından bu bedel ödenir. Dolayısıyla, kârlılık olarak baktığımızda yüzde 15 ile 25 arasında tekabül eder çeşitliliklerine göre madenin.

Yine, ruhsat bedeli ödenmekte. Ormana 2.500-12.500 dolar arası ödenmekte 1 hektara, özel mülkse 1 hektara bin ile 3 bin arası ödenmektedir.

Ruhsat ve işletme izni ayrımını da önemsiyoruz çünkü kafa karışıklığına neden olabiliyor. Arama ruhsatıyla üretim yapılmıyor, ihalelik sahada üretim yapılamıyor, işletme ruhsatıyla üretim yapılmıyor; üretim sadece işletme iznine sahip işletme ruhsatlarında yapılıyor. Ülkemizin yaklaşık binde 1'i maden çıkarmak için kullanılıyor ilk başta da belirttiğim gibi.

Sosyal medyada bazı bilgiler dolaşıyor, bu kısımlarda Altın Madenciligi Derneği Başkanı Sayın Mehmet Bey'e ben sözü bırakıyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Buyurun Mehmet Bey.

2.- Altın Madencileri Derneği Başkanı Mehmet Yılmaz'ın, siyanürle altın arama konusu, Türkiye'nin altın üretimi ve rehabilitasyon konusunda yaptıkları hakkında sunumu

ALTIN MADECİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, Komisyonun çok değerli üyeleri; ben de Aydın Başkanım gibi hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Jeoloji mühendisi olarak meslekte bu sene benim 35'inci senem. Otuz beş senedir sadece bu işi yapıp, bu işle iştigal etmiş olmamdan dolayı sizleri vereceğimiz bilgiler, buradaki sunum içerisinde vereceğimiz bilgiler tabii ki devletin kayıtlarına dayanan bilgiler ama onun ötesinde de bu mesleği

yıllardır yapan bir jeoloji mühendisi olarak doğruların aktarılmasında hassas olduğumu özellikle bilmenizi isterim. Biz Atlin Madencileri Derneği olarak bugün Türkiye’de yaklaşık 180 bin çalışanı olan bir sektörün içinde yaklaşık 13 bin çalışanla temsil ediliyoruz. Türkiye’de şu an itibarıyla 15 tane altın madeni var; bu 15 tanesinde direkt altın üretilmekte, 3 tanesinde de altın yan ürün olarak üretilmekte ve çok...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bakırla beraber, bakırın yan ürünü olarak.

ALTIN MADECİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Bakır madenlerinin bir kısmında yan ürün olarak elde ediliyor. Hatta bazen, inşaat malzemesi, agrega üretilen bazı ocaklarda da bizim “plaser” dediğimiz, gözle görülebilecek büyüklükte olup fiziksel ayırım metotlarıyla elde edilebilen altın ocakları da var.

Tabii, buradaki en önemli konulardan bir tanesi Sayın Başkanım, medyada ve birçok hitabetin içerisinde “siyanürle altın aranma” diye bir ifadeyle karşılaşıyoruz. Altın aranırken herhangi bir aşamasında, işletmeye gelene kadar asla siyanür kullanılmaz. Siyanür, cevherin tespitinden sonra kullanılan bir metottur ve bugün itibarıyla yaklaşık yüz kırk, yüz elli yıla dayanan bir geçmişe sahip olan bir proses olmakla beraber, üniversitelerin jeoloji mühendisliği bölümlerinde, maden mühendisliği bölümlerinde, hatta metalürji ve kimya mühendisliği bölümlerinde ders olarak okutulmakta olan uluslararası bir proses ve bugün, yerini almış olduğu eski prostesten kullanım güvenliği açısından daha güvenli olduğu çok daha iyi biliyor. Bundan önce amalgamasyonla, cıvayla altın çöktürülerek üretiliyordu ama artık o ağır metal olması, doğada bağlarını bozmadan çok çok çok uzun süreler kalabilmesi sebebiyle amalgamasyondan siyanürleme metoduna geçilmiş durumda ve dolayısıyla, gerçekten, sondajın herhangi bir aşamasında, aramanın herhangi bir aşamasında hiçbir şekilde siyanür kullanılmaz ancak prosese geçtikten sonra, Çevre Bakanlığının ilgili prosedürleri tamamlanıp gerekli izinler alındıktan sonra, dünyada yaklaşık bugün bulunan 900 tane altın madeninin yaklaşık yüzde 90’ında, siyanürlemeyle altın üretimi yapılmaktadır. Yüzde 90’dan geriye kalan kısımda, işte, bizim Kızılderili filmlerinden gördüğümüz fiziksel ayırım metodu pan elemeye altının elde edildiği madenler var ki onların da sayısı gün geçtikçe azalıyor çünkü bize kalan, bizim kuşaklarımıza kalan o yatakların hemen hemen tamamı artık üretilmiş ve tüketilmiş durumda.

Türkiye’de kullanılan siyanür bileşiklerinin sadece yüzde 4’ü madencilikte kullanılmakta. Bu rakam aslında 2000’li yılların başında yüzde 1’ler, yüzde 2’ler mertebesindeydi; Türkiye’de madenlerin sayısı açılıp maden sayısı arttıkça yüzde 4 şu anda ulaştığı en üst noktadır Türkiye Cumhuriyeti tarihinde madencilikte siyanür kullanımı. Tabii ki biz diğer sektörlerle baktığımızda, iplikte, kumaşta, plastik imalatında, metal işlemede, galvan-izlemede, optik parlatıcılarda, ilaçta, birçok yerde siyanürün kullanıldığını görüyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kromajı da ilave edin.

ALTIN MADECİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Galvan-izleme ve kromaj da dâhil Sayın Başkanım.

Şimdi burada, bizim, özellikle altını çizerek bu noktada söylediğimiz şey şu: Oralarda kullanılıyor burada da fütursuzca kullanılsın demiyoruz, 14 tane sivil toplum örgütü olarak mottomuz şu: “Önce insan, ondan sonra çevre, ondan sonra madencilik.” Ve bunu çok önemsiyoruz. İçimizde işini doğru yapmayanları da hakikaten artık uluslararası standartlarla ciddi şekilde sıkıştırmaya adım attık, bu konuda 14 tane sivil toplum örgütü -tekrar ediyorum- 180 bin çalışını temsil eden, bugün bu salonda olan temsilciler bu konuda kararlıyız, hatta biz ülke önceliğinde de tarımı ön plana koyup sonra madencilik diyoruz, önce karnımız doymalı sonra madencilik yapmalıyız, hatta ondan sonra da turizm belki diyebiliriz diye düşünüyoruz.

“Türkiye’nin potansiyeli nedir?” diye baktığımızda Sayın Başkan ve değerli üyelerimiz, Türkiye’nin 90’lı yılların başında Orta Doğu Teknik Üniversitesinden benim de hocam oldu, rahmetli Profesör Doktor Ayhan Erler’in yaptığı bir modelleme çalışması vardı. O modellemeye göre Türkiye’nin yaklaşık 6.500 ton metal altın potansiyeli olduğunu hocamız öngörmüştü ve o dönemde Bergama’dan başka hiçbir maden yokken hocamız tek başına 100-150 ton altın ihtiva eden yatakların mümkün olduğunu söylemişti ki sonra Uşak’taki Kışladağ altın madeni bunu kanıtlar vaziyette; 97-98 yılında tespit edildi ki şu anda o maden Avrupa’nın en büyük altın madenlerinden bir tanesi. Hemen akabinde de aslında Türkiye’nin fayları bizim için birer musibet gibi görünüyor ama bu faylar tabii sadece altın için değil bütün metalik cevherleşmeler için zayıf zonlar olarak ortaya çıkıp o bölgelerde çok ciddi mineralleşmeler, cevherleşmeler görme şansına sahip oluyoruz.

Dolayısıyla, bu 6.500 tonu biraz açtığımızda şunu görüyoruz: Biz bunun şu ana kadar 382 tonunu üretmişiz, 1.500 tonunun nerede olduğunu biliyoruz, 4.660 tonunu da ülkemizde arama yatırımı yaptığımızda, risk sermayesini çektiğimizde, kısmet olursa umuyoruz ve eminiz ki bunları bulup ekonomimize kazandırma gücüne hem insan gücüne hem de “know-how”a yani yeterli beceriye ve deneyime sahip olduğumuzu düşünüyoruz. Türkiye’deki jeoloji mühendisleri, maden mühendisleri, bugün altın madenciliği konusunun Anadolu’nun tarihinden de gelmesi gerçekten bizim için çok önemli bir şeydi yani geçmişinde varsa bugününde olmamasını “Neden olmasın?” diye düşündüğümüzde biz buraya, bu arama faaliyetlerine maksimum eforu sağlamalıyız diye düşünüyoruz çünkü ülkenin birazdan göreceğimiz makroekonomik figürlerinin içerisinde artık altın vazgeçilmez bir unsur olarak gözüküyor. Bir istatistiki bilgi olarak da şunu söylemek istiyorum, biz bu 1.500 tonu 6.500 ton içerisinde şöyle görüyoruz: Aslında bu binanın içinde bir yerde olduğunu biliyoruz ama hangi odasında, hangi çekmecesinde bunu ortaya çıkartmak için aramaya sermaye aktarmak gerektiğini ve aramaya hız vermemiz gerektiğini düşünüyoruz. Tekrar bu aşamada siyanür kullanılmadığının altını çizmek istiyorum. Bir de bu işte tabii altın az bulunan bir metal olduğu için, oksitlenmediği için, çok iyi bir iletken olduğu için az olan her zaman değerli.

Bir istatistiki bilgi, yaklaşık 350 maden arama ruhsatından sadece bir tanesinde maden olabilecek bir rezervden veya kaynaktan bahsedebilir durumdayız. Yani bugün Türkiye’deki 15 tane madenin gelişim ve arama hikâyesine baktığınızda bunu aşağı yukarı 350’yle çarptığınızda o kadar detay bir arama sürecinden geçildiğini görmüş olacağız.

Bu yansıda, özellikle Türkiye’nin altınla olan üretim hikâyesini biraz özetlemeye çalıştık. 2000 yılında Türkiye sıfır ton altın üretirken, geçtiğimiz yıl 42 ton altın üretti Türkiye’deki altın madenciliği sektörü ki bu cumhuriyet tarihinde üretilen ve ulaşılan en yüksek rakam şimdiye kadar. 2,4 milyar dolar civarında bir bedele tekabül ediyor ancak bir diğer gerçek, Türkiye gerçekten toplumsal ve geleneksel sebeplerden dolayı; altınla olan güvenli liman veya tasarruflarını güvende tutma duygularından dolayı yaklaşık 160 ton yani 25,2 milyar dolarlık da altın ithal etmiş. Bu arada bir bilgi verelim, biz ürettiğimiz altının geçtiğimiz yıl tamamına çok yakın bir kısmını Merkez Bankamıza TL karşılığı sattık yani Merkez Bankamızın ön alım hakkı var, ön alım istediği müddetçe ürettiğimiz, ülkede üretilen altının tamamı ülkede tüketilmiş oldu. Çok az bir kısmı, o da yine Borsa İstanbul’da ülke içerisinde satıldı ama Merkez Bankası almamış oldu. Bir diğer bilgiyi de hemen paylaşayım.

MURAT BAKAN (İzmir) – Satan şirketler yerli sermaye şirketler mi bu altın madenlerini?

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Sayın Vekilim, yüzde 50, yarı yarıya çok yakın yani altın madenciliğinde bugün üretilen miktarın yaklaşık yarısı yabancı sermayeli şirketler ki mesela bunların hepsi otuz-otuz beş senelik firmalar Türkiye’de artık; diğer yarısı da yerli, tamamıyla yerli sermaye şirketler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama şirketlerin tamamı Merkez Bankasına Türk lirası karşılığı değil mi onu sormak istiyor Vekilimiz.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Tamamı, tamamı.

MURAT BAKAN (İzmir) – Onu sormak istemiyorum. Yabancı sermayeyse zaten parayı verdiğinde yönetim giderinin dışında alıyor parayı götürüyor, o anlamda soruyorum yani.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Onu da söyleyeyim Sayın Vekilim, Türkiye’de ki altın madenlerinde veya bir madencilik işletmesinde istisnasız satış gelirinin yüzde 60’a yakını işletme gideri ve amortisman olarak bu ülkede kalır. Bunların içerisinde enerji, akaryakıt, işçilik ücretleri ve madendeki müteahhütlik ücretleri buna dahildir. Yuvarlak hesap bir bilgi vermek isterim, üreticinin bugün istatistik verileri binaen yer altı veya yer üstü kâr marjı yüzde 17 ile 20 arasında değişir ama yer altı madeni ise maliyetler çok daha yüksektir. Maksimum yüzde 20’yi çok zor bulur öyle söyleyelim çünkü birazdan devlet hakkı ve vergilerle ilgili de birkaç bilgiyi sunacağım.

Bu sektör tabii Türkiye’de artık makroekonomik bir unsur olarak gözüküyor. Biz geçtiğimiz yıl ürettiğimiz 42 ton altının -global ve yuvarlak bir hesaplamayla söylüyorum, fazlasının olma ihtimali çok yüksek- 11,5 tonunu devlet hakkı, vergiler, orman bedelleri ve benzeri diğer bütün devletin kasasına direkt giden miktar olarak Türkiye Cumhuriyeti devletinin kasasına ödemiş durumdayız sektör olarak. Yani bir başka açıdan baktığınızda işte 42 tonun 25’inden fazlası vergi, devlet hakkı, resim, harç, orman bedeli, arazi kullanım bedeli bütün bu bedellerin toplamı olarak devlete direkt giden para ama ülkede kalan paraya bakarsanız yüzde 80’ler civarında olan üretimden çıkan bedel bu ülkede kalan para veya işte dediğim gibi yüzde 17 ile 20 arasında işletmecinin cebine giren para. Çok önemli bir veri daha söylemek istiyorum, “Altında yüzde 2 devlet hakkı verilir, işte gerisi de işletmecinin cebine girer.” inanın, gerçekten bu doğru bir bilgi değil. Bugün sadece 2021 yılı için kurumlar vergisi zaten yüzde 25 oldu. 2020 yılı içerisinde altın için devlet hakkı -ki MAPEG’in “web” sayfasında da yayınlanıyor bunlar- yüzde 13,75. Bu rakam keyfi olarak tespit edilen bir rakam değil, 3213 sayılı Maden Kanunu’nun ekindeki Londra Metal Borsasında yıl sonu ortalamasının bitiş fiyatına göre belirlenmiş aşamalar ve aralıklarla tespit edilir. Dediğim gibi bu yıl ekstra bir yüzde 25 artış oldu altındaki devlet hakkında, o da Cumhurbaşkanlığının geçtiğimiz yıl eylül ayında almış olduğu bir kararla altındaki devlet hakkı yüzde 25 artırılınca 13,75 aralığında -ki geçtiğimiz yıl 1.760 dolardan kapattık yılı biz- dolayısıyla 1.700-1.800 aralığına denk geldiği için de o artırımdan sonra 13,75’le devlet hakkını biz devletimize ödemiş olduk Türkiye’deki madenciler olarak; bu toplam gelir üzerinden kârla hiç alakası yok.

Peki, altın için diğer ülkelerde nasıl devlet hakları ödeniyor ona bir bakalım. Türkiye’yi az önce söyledim, bu tabloda 18,75’e kadar gidiyor. Kanada’da 2 ile 13 arası, Amerika’da sıfırla 2,5 arası, Kazakistan yüzde 5, Güney Afrika 0,5 ile 5 arası, Avustralya sıfır ile 2,5 arası olmak kaydıyla. Eyalet bazlarında çok değişik uygulamalar da olabiliyor Amerika’da veya Kanada’da ama gerçekten bizim gördüğümüz şu anda bizim ülkemizde devlet hakkı olarak vergi zaten kurumlar vergisi bütün işletmelere eşit olarak uygulanan bir şey olduğu için bu ekstrem durumda devlet hakkı olarak ülkenin madenciden aldığı altın için devlet hakkı dünyada aşağı yukarı had safhada olan bir devlet hakkından söz ediyoruz.

Şimdi, çok hızlı olarak da şunlardan söz edeyim. Bir siyanür ve hidrojen siyanür konusu var. Dünyada topraklarında altın olup da üretmeyen bir tane ülke yok, bunu çok net olarak söyleyeyim. Geçenlerde saydım, otuz beş yıllık meslek hayatımda 67 tane altın madeni gezmişim. Topraklarında altın olup da “Ben üretmiyorum.” diyen hiçbir ülke yok. Dolayısıyla, artık biz şunu yapmak durumundayız diye düşünüyoruz, havadaki hidrojen siyanür oranı, suya karışma riski, toprağa karışma riski bütün bunların hepsini çok önemle yönetebiliyor standartların altına ne olursa olsun düşmeden bu işi yapabilirsek ülke ekonomisine evvelelimirde 1.500 ton, ondan sonra da 4.600 tonunun kazandırılması

mümkün olabilir diye düşünüyoruz. Siyanür liçiyile ilgili söyledim, zaten uluslararası güvenli doz miktarı 50 miligram/metreküp, tank üstünde ölçülen siyanür miktarlarına baktığımızda bizim gerçekten 1 miligram/metreküpün altında. Hatta, bizim açık alandaki siyanür ölçme cihazlarımızın neredeyse tamamının bilimsel metotlarla yapılan ölçümlerde limitlerin çok çok altında kaldığını, hatta daima sıfır gösterdiğini bile söyleyebiliyoruz. Bunun testini de sigara dumanıyla yapabiliyoruz. Sıfır görünen alete sigara dumanını üflediğinizde hidrojen siyanür oranının çok fark edilir bir şekilde yükseldiğini -makineyi test etmek anlamında- görebilmek mümkün.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sigara içenlere duyururuz değil mi?

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Evet Sayın Başkan.

Atık havuzlarındaki oranlar var, 10 miligram/litre güvenli doz olarak görünüyor ama çok bilindiği için Bergama'daki altın madeninin atık havuzundaki siyanür oranı 0,2 miligram/litre. Artık birçok tesiste sıfır deşarj, arıtma prosedürleri, ileri arıtma prosedürleri... Bunlardan vazgeçilme diye bir şey yok, hele ki bizim sektörümüzde, artık çok göz önünde olduğumuz için yoğurdu üfleterek yiyoruz.

Kanunlarla ilgili kısma tekrar olmasın diye girmeyeceğim.

İhalelik sahalarla ilgili az önce bahsedildi, bütün bu sahalarda devletin hüküm ve tasarrufunda belirtilmiş olan mevzuat neyi gerektiriyorsa ona göre ihaleler yapılıyor, önceden o saha ruhsatlanmamışsa Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş herhangi bir kurumsal organizasyon ya da kişiler başvurup ruhsat alabiliyorlar.

Bu fotoğrafı biraz bilerek koyduk, aslında madencilğe çok yükleniyoruz ama orman alanları, zeytinlik alanlar madencilikte binde 1'lerden bahsederken ikinci konut ve özellikle kıyılarda daha başka ne büyük tehlikelerle yüz yüze olduğunu bir hatırlatma babında, özellikle böyle bir kısa geçiş olsun diye.

Bir de rehabilitasyon konumuz var. Dolayısıyla bununla ilgili çok hızlı, birkaç fotoğrafla sizlere, biz neler yapıyoruz, nasıl çabalar gösteriyoruz, yine, mevzuat çerçevesinde veya gönüllülük esasına göre... Bergama Ovacık altın madeninin pasa döküm sahalarının yeni hâlindeki zeytinlikleri görüyorsunuz ki geçenlerde tarım konusunda çok hassasiyeti olan birkaç programcı burayı gelip filme aldılar ve bunu yayınladılar. Gerçekten, yıllar önce "Burada tek ağaç kalmayacak, yaşayan bir hayvan kalmayacak." derken bugün buranın zeytinyağlarından bahsediyoruz. İstenirse oluyor, istenirse gerçekten oluyor.

Burası yine bir başka altın madeni; üzüm bağları, yaklaşık 200 hektarlık bir alanda, şu teraslı olarak gördüğünüz alanda modern teraslanmış üzüm bağları oluşturduk ki bunlar da madenin pasa atıkları rehabilite edildikten sonra, önce bitkisel toprakla kapatılıp sonra da bir üniversitemizin ziraat fakültesiyle birlikte yapılan bir projeydi, Ege Bölgesi'nde bir maden.

Yine, doğal vejetasyonla bitkilendirilmiş bir pasa döküm sahası. Burası gerçekten işletmede olduğu hâlde, işletmenin bitimi beklenmeden işi biten alanlarda rehabilitasyonun başladığı önemli bir örnek.

Hemen şu su toplama havuzunun üstünde gördüğünüz alan eski bir pasa döküm sahası, yine bir altın işletmesinden. Gerekirse isimlerini, lokasyonlarını da verebilirim ama hızlı gitmek anlamında detaya girmiyorum. Pasa döküm sahasındaki rehabilitasyonu görüyorsunuz, bitkilendirildi ve şu anda oranın ÇED raporu kapsamında kapanımı tamamlandı. Vahşi hayat da yavaş yavaş buralarda görülüyor, özellikle, çit alanı içerisinde olmasından dolayı vahşi hayatın üyeleri, hayvanlar, özellikle av hayvanlarının burada çok fazla görüldüğünü görüyoruz çünkü -doğal olarak- çit alanı içinde olduğu için avcılar almıyoruz biz bu alanların içine.

Ovacık altın madeninin eski bir görünümü, yine o sözünü ettiğimiz, sonrasında da zeytin ağaçları. Aynı şekilde, Havran'da bir işletme vardı, orası bitti, oranın da ağaçlandırılması tamamlandı, doğaya kazandırıldı. Biz zaten şöyle görüyoruz: Doğadan ödünç aldığımız bir alanı geçici bir müddet kullandıktan sonra doğaya iade ediyoruz. Tabiri caizse, ameliyatın yapıldığı ana değil de hastanın iyileştikten sonraki anına bakmak gibi bir mantık oluşturmaya çalışıyoruz. İşimiz bittikten sonra mümkün olduğunca doğaya doğru düzgün, aldığımıza yakın bir şekilde iade etmeyi hedefliyoruz.

Burada ceviz ağaçlarımız ve o bölgeye ait, kullanmadığımız maden sahasının çok yakınındaki alanlarda bitkilendirme ve özellikle meyveye yönelik işler yapıyoruz.

Kırka Bor İşletmesinde yine birkaç tane rehabilitasyon, güzel örnek olduğu için buraya koyduk. Kömürde yine aynı şekilde; gerçekten, bu da çok güzel bir örnek, kapandıktan sonra üzerindeki rehabilitasyonu görüyorsunuz.

Kemerburgaz'dan bahsettik. Mermer ocakları yine aynı şekilde. Arkadaşlarımın zamanını çok almamak üzere, hızlanmak adına...

Açık ocak rehabilitasyonu çok önemli, artık dünyada açık ocakların işi bittikten sonra o teraslamaların tıraşlanıp, makul eğime getirilip ağaçlandırılmasına çok güzel bir örnek bu da.

Son olarak, toplantının gidişatına katkı olması açısından, her ne kadar Güven Hocam özellikle iklim değişikliği konusunda önemli bir sunum hazırladı, onu ifade edecekse şunu söylemek istiyoruz: Kapsam 1 ve kapsam 2 değerlendirildiğinde yani maden üretim operasyonlarından çıkan karbondioksit ile elektrik kullanımından dolayı, elektrik tüketiminden dolayı oluşan ayak izini toplayıp üst üste koyduğumuzda dünyada madencilik emisyon anlamındaki oranı yüzde 1 civarında, aslında yüzde 1'in biraz da altında. Yani bizler madeni üretirken iklim değişikliğine gerçekten yüzde 1'den fazla bir katkı koymuyoruz. Ha, ürettiklerimizin işletmeye girip onların proses edildiği aşamada belki bu ayak izi biraz daha büyüyor olabilir ama biz ihtiyaç duyuldukça bu ham maddeleri üretmek durumunda olduğumuzu düşünüyoruz. Bakın, özellikle bu -İngilizce olarak buraya koyduk- Dünya Ekonomik Forumu'nda yayınlanmış bir bilgi, burada da madencilik ve taş ocakçılığının karbon emisyonu üzerindeki etkisi yüzde 1; hatta, çok ilginç bir veri, tarım, ormancılık ve balıkçılığın yüzde 2 etkisi olduğu söyleniyor. Dolayısıyla, bizim derdimiz, çevreyle uyumlu, insanlarla barışık ama bu ülkenin makroekonomik bir unsuru olan altın konusunda doğayı da koruyarak, insanları ön plana koyarak üretim yapmamızın ülke menfaatine olduğu yönündedir.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ediyoruz.

TOBB Madencilik Meclisi Başkanımız İbrahim Halil Kırşan'a söz veriyorum şimdi.

Buyurun efendim.

3.- TOBB Madencilik Meclisi Başkanı İbrahim Halil Kırşan'ın, ileriki süreçlerde enerji sektörünün madencilik sektörüne etkileri ve ortaya çıkacak yapı ile ülkemizdeki kömür sektörü hakkında sunumu

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri ve değerli hazırun; ben de sunumuma başlamadan önce hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Kısa bir değerlendirme yapacağım, sebebi de şu: Madencilik sektörü ve enerji sektörü arasında doğrudan bir ilişki var ve hepimizin takip ettiği gibi son yıllarda özellikle enerji sektöründe de ciddi bir paradigma değişikliği var. Bildiğimiz konvansiyonel, klasik yöntemler ve üretim metotları artık

yerini yeni ve yenilenebilir enerjiye bırakıyor. Acaba bundan sonraki süreçte enerji sektörü, madencilik sektörünü nasıl etkileyecek, nasıl bir yapı ortaya çıkacak; o manada kısa bir değerlendirme yapıp sonra sözü Güven Hocama vereceğim.

Sanayi Devrimi 18'inci yüzyılda Avrupa'da başladı, kömür ve demir yoğun bir şekilde kullanıldı; akabinde, diğer hidrokarbonlar, petrol, doğal gaz devreye girdi ve onlara dayalı bir üretim metodu, yaklaşımı benimsendi ve elektrik üretiminde özellikle kaynak payları -dediğim gibi- yakın bir zamana kadar hidrokarbonlara dayalı olarak geldi. Ancak geldiğimiz nokta itibarıyla hem küresel ısınmadan kaynaklı hem de Komisyonumuzun da konusu olan küresel iklim değişikliğine etkisinden dolayı artık hidrokarbonlara dayalı bir üretim metodundan ziyade, daha çok, yenilenebilir, temiz enerji, yeni enerji şeklinde karşımıza çıkıyor. Burada da özellikle Covid süreci tuzu biberi oldu bu sürecin ve geldiğimiz nokta itibarıyla da artık dünyada hidrokarbonlara karşı bir savaş açıldı ve yenilenebilir enerji dediğimiz, güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, biyokütle enerjisi gibi daha yeni metotlar devreye girdi. Dünyada yenilenebilir enerjide maliyetler düştüğü için güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi yatırımlarında ciddi artışlar söz konusu. Yapılan projeksiyonlara göre GES ve RES yatırımları önümüzdeki beş yılda dünya elektrik kapasitesinin yüzde 70'ini temsil edecek. Hâliyle bu trende göre önümüzdeki dönemde, yenilenebilir enerji küresel anlamda en büyük enerji kaynağı olacak. Bundan sonraki süreçte de kömürün özellikle daha az kullanılması noktasında da projeksiyonlar söz konusu. Burada grafikte gördüğümüz gibi özellikle, geçen sene dünyada hemen hemen bütün enerji kaynaklarında, üretimde ciddi bir düşüş söz konusuydu ancak özellikle, yeni kapasite oluşturmada. Ancak bir tek yenilenebilir enerjide yatırımlar hız kesmeden bu Covid sürecinde de devam etti.

Az önce Aydın Bey bahsetti. Özellikle yeşil enerji ürünlerinin temel yapı taşı madenleri var. Lityum, nikel, kobalt, manganez ve grafit gibi bataryaların üretiminde kullanılan yoğun madenler var. Nadir toprak elementleri özellikle, rüzgâr türbinleri ve elektrikli araç motorlarında; bakır, silisyum dioksit ve gümüş güneş panellerinde yoğun kullanılıyor. İletken olması hasebiyle bakır ve alüminyum da elektrik hatlarında çok yoğun kullanılıyor. Alternatiflerine göre kıyaslandığında elektrikli araçlar, fosil yakıt kullanan araçlara göre 6 kat daha fazla madene ihtiyaç duyuyor. Yani şu: Temiz enerjiye geçerken tamam, madencilik sektörü işlevini yürüttü, fonksiyonunu icra etti, bundan sonra artık gerek yok, noktasında olmadığımız için ben bu sunumu özellikle yapma ihtiyacı hissettim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Kömür madenciliğiyle ilgili ne düşünüyorsunuz?

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Geleceğim oraya Sayın Milletvekilim, en sonda oraya bağlayacağız.

Yine, özellikle rüzgâr santralleri yaklaşık aynı kapasitedeki bir doğal gaz santraline göre 13 kat daha fazla madene ihtiyaç duyuyor. Dolayısıyla, önümüzdeki süreçte yenilenebilir enerjiye geçsek dahi dünyada madene olan ihtiyaç azalmayacak, artacak. Bunu özellikle altını çizerek belirtmek istiyorum. Az önce sunumda bahsedildi. Özellikle fosil yakıt kullanan bir otomobilin üretimi için yer kabuğunda 10 ton madene ihtiyaç duyuluyordu 2000'li yılların başına kadar ancak elektrikli araçlara bundan sonra geçtiğimiz takdirde -Uluslararası Enerji Raporu da bunu ifade ediyor- temiz enerji kullanan araçlar fosil yakıt kullanan araçlara göre 6 kat daha fazla madene ihtiyaç duyacak. Dolayısıyla, teknolojiye bağlı olarak küresel ekonomi geliştikçe ham maddelere maden talebi artacak. Burada da hangi aksamda hangi maden kullanılıyor net bir şekilde görüyoruz.

Uluslararası Enerji Ajansı 2 senaryo üzerinde çalıştı ve bunu raporladı, geçen mayıs ayında da bunu kamuoyuna deklare etti. Özellikle Sürdürülebilir Kalkınma Senaryosu'na göre 2040 yılında maden kullanım miktarı bugüne göre 4 kat daha fazla olacak. “Sıfır emisyon” dediğimiz senaryoya göre de tam 6 kat daha fazla ihtiyaç hissedilecek. 2020 yılındaki işte, mevcut durumu gördüğümüzde 2040 yılında

ne kadar maden ihtiyacı olacağını grafiklerde net bir şekilde görüyoruz. Bu büyüme, tabii, emtia... Maden özelinde bakacak olursak da önümüzdeki süreçte, lityum ihtiyacının özellikle, bataryalarda kullanılan lityum ihtiyacının 42 kat daha fazla artacağı... Grafitin yine bataryalarda kullanılan 25 kat, kobalt 21 kat gibi ciddi rakamlarda artış gösteriyor; bu madenlere olan ihtiyaçtan dolayı.

Yine, işte, şu anda mesela, 2010 yılında hiç lityum kullanmıyorduk, 2020 yılında yüzde 30'lara çıktı kullanım oranı. Hızlı bir şekilde elektrikli araçlara geçiş olacağı için temiz enerji kapsamında ve küresel ısınmayı önleme adına. Yüzde 90'lara ulaşan bir lityum ihtiyacı... Keza kobaltta yüzde 70'lere, nikelde yüzde 60'lara, bakırda yüzde 45'lere, nadir toprak elementlerinde de yüzde 40'a ulaşacak. Burada nadir toprak elementlerinde özel bir bilgi paylaşmam gerekiyor. Özellikle Çin ile Amerika arasındaki ticaret savaşlarının başat aktörü bu nadir toprak elementleri. Tekeline almış, bünyesine almış ve ciddi manada kullanımı var. Amerika ve Avrupa Birliği bu nadir toprak elementlerine -ki 18 tane element sayılıyor burada- ulaşamadığı için, erişemediği için de böyle yaptırımlarla karşılıklı bir ticaret savaşları hüküm sürüyor sayın Komisyon üyeleri.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onların hangileri en kıymetli nadir toprak elementlerinden?

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Bakanım, burada bir liste var 18 tane; sezyum, nubidyum, rubidyum falan gibi... İsterseniz o liste bende var aktarabilirim ama 18 tane. Türkiye'de de MTA Genel Müdürlüğü o manada çalışmaları yürütüyor. Şu anda yeni kurulan Enerji Bakanlığına bağlı TENMAK, AR-GE ve inovasyon kuruluştur, Nadir Toprak Elementleri Enstitüsünü de kurdu, şu anda faaliyetlerine, çalışmalarına devam ediyor.

Peki, burada, bundan sonraki süreçte nasıl bir şey var? Hepimiz izliyoruz, özellikle uluslararası emtia fiyatlarında ciddi yükselişler var, âdeta bir ralli yaşanıyor. Bakır fiyatları geçen sene başında 6 bin dolardı, pandemiyle beraber 4.250 dolarlara kadar geldi ancak bu sene, bir ay önce 10.700 doları buldu, şu anda 10 bin dolar seviyesinde seyrediyor. Muazzam bir artış var. Diğer metallerde de ciddi bir artış var, bu da hâliyle ülkelerin hem cari açığı üzerinde olumsuz etki yapıyor hem de enflasyonist bir baskı oluşturuyor. Şu anda, özellikle, Amerika gibi Avrupa Birliği ülkelerinde enflasyon artışının arka planında da bu emtia fiyatlarındaki artışlar olarak zikredebiliriz. Sadece son bir yıl içerisinde yeşil enerji sektörünün en büyük ham maddeleri pozisyonundaki kobalt, bakır, lityum ve nikel gibi emtialarda gözlemlenen büyük fiyat artışları yeşil enerjinin geleceği ve ham madde tedariki hakkında endişeleri haklı çıkarıyor. Yani biz bu yeşil enerjiye geçtiğimizde de bu madenlere ihtiyaç had safhada olacak ve ülkeler ciddi manada bir finansman kaynağını buraya ayırmak durumunda kalacaklar.

Burada da özellikle enerji üretiminde kömürün pazar payına bakacak olursak. Günümüzde kömürün pazar payı, enerji geçiş madeninin pazar payının 10 katından daha fazla olsa da bu durumun 2040'a kadar tersine dönmesi bekleniyor. Fakat her ne kadar kömür pazar payını yarıya indiriyor olsa da yine de enerji için önemini korumaya devam edecek. Geçmiş dönemlerde, özellikle, Sanayi Devrimi'yle beraber kömür yoğun olarak kullanıldığı için özellikle enerji kapasitesinde kömür başat rol oynuyordu, muazzam bir tüketimi söz konusuydu ancak işte, bu hidrokarbonlara karşı açılan savaşta, şu anda kömüre karşı ciddi bir bariyer var. Kömür bütün ülkelerde hemen hemen tu kaka edildi. Bankalar, finans kuruluşları artık bunlara kaynak ve kredi vermekte ciddi manada engeller koyuyorlar ancak baz bir enerji kaynağı olması hasebiyle önümüzdeki yıllarda da kömüre olan ihtiyacın azalmayacağı ancak mevcut oranlarında kalmayarak daha da aşağı düşeceği ama bunun sıfırlanmayacağı yönünde de ciddi görüş ve öneriler var. Burada da zaten 2020 ve 2040'ı kıyasladığımızda, evet, kömürün pazar payında ciddi bir düşüş var ancak gördüğümüz gibi sıfırlanmıyor ama bu temiz enerji için gerekli madenlere de ihtiyaç artacağı için kuvvetli bir artış söz konusu.

Şimdi, Sayın Vekilim sordu. Ben bir perspektif sunayım ülkemizin kömür sektörü hakkında. Toplam 20 milyar tona yakın bir rezervimiz var. 18,9 milyar tonu linyit ki bunların büyük bir kısmı 1.500- 2.000 kalorinin altında. Ancak bu şu demek değildir: Temiz kömür teknolojileriyle bu kömürler rahatlıkla enerjiye dönüştürülebilir, elektriğe dönüştürülebilir. Dünyanın birçok ülkesinde artık yıkama, kömür yıkama, gazlaştırma, sıvılaştırma gibi metotlarla kömür daha az emisyon, zarar verecek şekilde üretiliyor. Bu linyitin dışında 1,5 milyar ton Zonguldak'ta bir taş kömürü rezervimiz var, Şırnak'ta 80 milyon ton bir asfaltit rezervimiz var. Yılda da 100 milyon tona yakın bir üretimimiz var. Şimdi burada dikkat edilmesi gereken iki yüz yıla dayanan bir rezervimiz var. Peki, biz bu kaynağı elimizi çabuk tutmadan yerin altında bekletirsek ne yapacağız? Yani iki yüz yıllık bir rezerv elimizde bekliyor. Benim şahsi görüşüm, yani bu 100 milyon tonu 200 milyon tona çıkarıp hızlı bir şekilde bunları tüketmemiz lazım aksi takdirde -belki biraz sonra hocam değinecek- Kyoto Protokolü, ondan sonra Avrupa Birliği normları, Paris İklim Anlaşması gibi birçok kriter önümüze set olarak, engel olarak...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bunları çıkarmazsak bitip gidecek mi kömür orada? Yerinde kalsa belki ileride daha farklı AR-GE'ler, inovasyonlarla farklı şeyler gelişir.

MURAT BAKAN (İzmir) – Burada TOBB adına yapılan sunumda...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Çok garip bir sunum bu. Kusura bakmayın burada müdahale ettik ama.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Müsaade eder misiniz, sunumu yapacak karar versin, size garip gelebilir.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama yani bakış açısı çok yanlış ötesi, Kyoto gelmeden, Paris gelmeden.

MURAT BAKAN (İzmir) – Ama TOBB adına burada sunum yapıldı, Antalya Sanayi ve Ticaret Odası Başkanı sunum yaptı, sizin tam tersinize konuştu burada.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bu nasıl bir tarz ya, yakalım ortalığı daha fazla kirletelim.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Milletvekilim, ben bir maden mühendisi meslektaşınız olarak, buradaki sektörü temsil eden bir insan olarak ben şey yapıyorum.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Parasal açıdan doğru söylüyorsunuz ama yani burası iklim krizi Komisyonu kusura bakmayın.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, arkadaşlar, soru sorma hakkınız var ama arada konuşma yapmayalım.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama yani böyle bir tespiti bizim müdahale etmemiz lazım.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Ben bir sunumu bitireyim ondan sonra sorularınıza hayhay cevap vereyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sonradan sorunuzu sorun...

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Toplam kömüre dayalı 20 bin megavata dayalı bir kapasitemiz var. Bunun yaklaşık 9.800 megavatı ithal kömüre, 11 bin megavatı da yerli kömüre dayalı. Rahatlıkla bu kömürler değerlendirse ilave bir 10 bin megavat kapasite daha ilave edilebilir elektrik kapasitemize. Onun dışında yılda 35-40 milyon tona yakın bir ithalatımız var, bu da 4-5 milyar dolara tekabül ediyor. Yine, işte, çarpıcı örnek olması açısından, dünyada kömürün elektrik üretiminde kullanma oranları bakın, Çin'de hâlen yüzde 70'lerin üzerinde, Almanya'da yüzde 40'lar seviyesinde; bir miktar düştü “Çıkacağız.” diyorlar ama henüz böyle bir çıkma yok.

MURAT BAKAN (İzmir) – Var, 2038 yılına kadar tüm termik santralleri kapatıyor Almanya.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın milletvekilim, doğru ama...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Murat Bey, kapatacağını iddia ediyor.

MURAT BAKAN (İzmir) – İddia ediyor, kapatıyor; kapatacağını taahhüt ediyor.

HASAN KALYONCU (İzmir) – İddia ediyor.

MURAT BAKAN (İzmir) – Yenisini de açmayacağını taahhüt ediyor.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Ben son slaytla sunumu bağlamak istiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu arada, Avrupa, Batı verdiği hiçbir sözü tutmadığı için ben de onların sözüne inanmıyorum.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – En azından biz de söz verelim, onu yapalım bari.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Söz veriyorum, tamam, söz; 2060'ta “zero” emisyon.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Bence bir dinleyelim soru sormadan.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Dinliyoruz ama yani...

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Tamam da şimdi, sunum için gelmiş, bir dinleyelim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Jale Hanım, müsaade edersen bir dinleyelim çünkü böyle arada konuşma yok; soru sorma hakkınızı da sınırlamadık şimdiye kadar. O da bir madenci gözüyle bakıyor, başka bir perspektiften bakıyor.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Başkanım, son slayt olarak ben, Milliyet gazetesinde yakın bir zamanda çıkan “Dünyayı en çok kim kirletiyor?” grafiğini paylaşmak istedim. Özellikle Çin başrolde, yüzde 26,10'luk bir pay; Amerika Birleşik Devletleri yüzde 12,67; Avrupa Birliği ülkeleri yüzde 7,52; bakın, burada Türkiye'nin payı yüzde 1,5. Yakın, güncel bir grafik. Yani “Kirleten öder.” diyorlar, peki şimdiye kadar bu kadar kirletmenin bedelini kim ödeyecek?

MURAT BAKAN (İzmir) – Tarihsel sorumluluk diye bir şey var, bunlar tartışılıyor, bunlar ilk defa söylenilen yapılan bir şey değil; Paris Sözleşmesi'nde de var o.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Başkanım, benim özetle sunmak istediğim konular bunlar.

Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ediyoruz.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Ben teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Güven Hocam, en son siz mi sunuyorsunuz?

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Evet, benimki son sunum; sonradan bütün sorulara müşterek olarak yanıt verimiz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, siz oturma yöneticisi olarak soruların cevaplarını dağıtırsınız.

Efendim, Güven Hocamız İstanbul Teknik Üniversitesinde profesördü ve gerçekten madencilik konusunda -ben de İTÜ'lüyüm- hakikaten “madenci” deyince aklımıza hep Güven Hocamız gelir. Ayrıca, şu anda da emekli olduğu için Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Başkanlığını yapıyor.

Hocam, buyurunuz, söz sizde efendim.

4.- Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Başkanı Prof. Dr. Güven Önal'ın, küresel ısınma ve iklim değişikliğinde bilinmeyen gerçekler, şimdiki durum ve çözüm önerileri hakkında sunumu

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Sayın Başkan, çok değerli Komisyon üyeleri; Başkanımız bildirdi, kendisiyle yıllarca birlikte çalıştık. Ben şu anda emekliyim on dört yıldır, meslek hayatımda da altmış yılı dolduruyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hocam, ben de emekliyim merak etmeyin.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Amerikalıların şöyle bir lafı var: “...(x) Türkçesini de şöyle çeviriyorum ben: “Emekliyim ama emeklemiyorum.” Dolayısıyla, bütün gücümüzle Türkiye'nin geleceği ve Türkiye'nin ekonomik kısır döngülerden kurtulması yönünde harcıyoruz bütün çabalarımızı.

Sanayi Devrimi'ni yapan bütün ülkeler bugün dünyanın gelişmiş ülkeleri. Neyse, G6'yla başladı, G7 oldu; bir ara G8 oldu ama Sovyetler Birliği değil, Rusya “Siz sömürgecisiniz, sömürgecilik hâlâ devam ediyor; ben burada yokum.” dedi, ayrıldı yani şu anda G7'dir.

Şimdi, Anadolu bir kıtadır; bakınız, “Küçük Asya”dır adı. Bu ne demek biliyor musunuz? Burada bir kıtada olan her türlü varlık var ve bizler de büyük bir şans eseri bu Anadolu'da oturuyoruz, yaşıyoruz ama rahmetli Demirel'in bir lafı vardı “Biz zengin toprakların fakir bekçisiyiz.” diyordu. Hiçbir zaman zengin toprakların fakir bekçisi olmayalım yani Türkiye tabii ki gelişmekte olan bir ülke, geri kalmış ve gelişmekte olan ülkeler için hazırlanan bir dolu tuzak var yani demin söyledim G6'yla başlayıp şimdi G7 olan bu kuruluş dünyayı yönetiyor, her yerin ekonomik çıkarlarını kendi çıkarlarını üstte tutarak ayarlıyor ve diğer ülkelerde buna göre hareket ediyorlar. Bu, yeni değil yıllardır.

Şimdi, öncelikle, arkadaşlarımız Türkiye'nin kaynaklarını anlattılar ve bizim yıllar önce yaptığımız bir çalışmaya göre Türkiye'nin maden olarak yer altı kaynaklarının değeri 3,5 trilyon dolardır ve bugünkü bu fiyat artışlarıyla hesap ederseniz belki bu 3,5 trilyon dolar 4 trilyon dolara çıkacaktır. Diğer bir deyişle 20 milyar ton kömürümüz var, 20 milyar ton kömürdeki gaz oranını biliyor musunuz? 20 milyar ton kömürde minimum 20 trilyon metreküp gaz var. Biz şimdi bazen işte 500 milyar metreküp bulduk diye çok seviniyoruz, inşallah daha artacak ama 20 trilyon metreküp elimizin altında. Şimdi, bakınız; kömür, petrol, doğal gaz hepsi hidrokarbon, hepsi aynı yani, emisyonları da aynı; ha, kömüre “pis” dedik ötekilere “temiz” diyoruz, “fosil yakıt” dediğimiz zaman sıraya koyuyoruz ve önce kömürü devreye alıyoruz. Kömürün tek pisiği iyi yakmamaktan dolayı ortaya çıkan parça emisyonudur, küçük parçalar çıkıyor, siyah dumanı da o gösteriyor zaten.

Neyse ben o konulara değinmeyeceği, benim korum şu: Küresel ısınma ve iklim değişikliğinde bilinmeyen gerçekler. Şimdi, küresel ısınmayla ilgili ilk çalışmalar 1800'lü yıllarda başladı ve tabii ki ilk başta kutuplarda, kutupların keşfiyle kutuplara yapılan seferlerde kutuplardaki sıcaklık değişimleri üzerinde çalışmalar yapıldı. En yoğun çalışmalar 1900 ile 1930 yılları arasında yapıldı ve bugün geçerli 2 tane teori var. Bir tanesi Milankovitch teorisi, ikincisi de sera gazları emisyonu teorisi. Bunlardan Milankovitch teorisi tamamen bilimsel gerçeklere dayanır ve matematik olarak ispatlanmıştır. Bu teori 1925 yılında Milankovitch'in bir bildirisiyle ortaya atılmış, sonra coğrafyacı Wegener, Milankovitch ve bir astronomi profesörünün yaptıkları çalışma sonunda bir kitap olarak yayınlanmıştır ve burada küresel ısınmanın bütün nedenleri matematik olarak ispatlanarak... Yani Einstein teorisi bugün ne kadar

gerçekse Milankovitch teorisi de o kadar gerçek. Hani yüzde 100 demiyorum, yüzde 99; birkaç tane 9 koyabilirsiniz yanına. Sera gazı teorisi ise 1970'lerde çıkmıştır. Çıkışının politik ve ekonomik nedenleri vardır. Avrupa Birliği kendisine en büyük ekonomik rakip olarak Amerika Birleşik Devletleri'ni ve o zamanki Sovyetler Birliği'ni görmektedir ve Japonya'nın da en büyük ekonomik rakibi Çin'dir. Bu 4 Avrupa ülkesi Fransa'nın öncülüğünde... Japonya, 4 Avrupa ülkesi ve Amerika Birleşik Devletleri G6'yı kurdular ve G6 20'nci, 21'inci asırda sömürgecilik nasıl devam eder, bunun planlarını yaptılar, bugünde yapıyorlar. Sonradan Amerikan'ın İsrail'e... Bu gruba Kanada katıldı ve bugün G7 olarak Sovyetler Birliği'ni kattılar fakat Rusya Federasyonu'na dönüşünde Rusya çekildi. Şu anda G7 olarak faaliyet gösteriyorlar.

Şimdi, Fransa'nın öncülüğünde bu ekonomik dengeyi kurmak için çünkü o gün dünyada en fazla kömür yakan bu tarafta Amerika Birleşik Devletleri, öbür tarafta da Çin Birleşmiş Milletlere iklim değişikliğini birkaç, epeyce de bir araştırma sonucu ortaya koyarak kabul ettirdiler ve Birleşmiş Milletler bunu kabul ettikten sonra sırasıyla önce Rio toplantısı -ki Rio toplantısından çıkan sonuç tavsiyedir, hiçbir yaptırım yoktur- arkadan Kyoto -Kyoto yaptırımlıdır ve karbon cezasını öngörür. Fazla uzatmayacağım sizler biliyorsunuz bunları zaten- en son da Paris Anlaşması ve bunlar tamamen bu 7 ülkenin çıkarları doğrultusunda Birleşmiş Milletlere kabul ettirilip, bu toplantılarının yapıldığı ama hiçbir zaman en büyük kömür üreticisi olan ülkeler, dünya kömür üretiminin yüzde 75'ini yapan Çin, ABD ve Hindistan bunlara taraf olmadılar ve kendi teorilerini yürüttüler. Türkiye sanıyorum Kyoto'ya taraf oldu ama Kyoto'nun hiçbir geçerliliği yok bugün çünkü hiçbir yaptırım maddesi işlemedi, işlemez de zaten yani bugünkü Paris Anlaşması'nda da işlemez. Bu bizim gibi ülkeleri tamamen baskı altında tutup, zorlamak ve bunların gelişmesini engellemek için kurulan tuzaklardır sayın vekiller, sayın Komisyon üyeleri, bunu özellikle belirtmek isterim.

Şimdi, arzu edenlere bütün adresleri de yollarım. Örneğin, Milutin Milankovitch'in "Canon of Insolation and the Ice-Age Problem" diye kitabı ve burada bütün matematik hesaplamalarla her şey anlatılmıştır, çok açıktır; Einstein'ın izafiyet teorisi kadar açıktır. Evet, şimdi, bu tam olarak ispatlanan bir teori ama sera gazı teorisi bilimsel verilerle tam desteklenmiyor çünkü o teorinin tersine birtakım gelişmeler var, tarihte var. Çünkü termometrenin kullanılışı ilk -yani fahrenheit ölçüsü yapan- ilkel termometre ilk defa 1759'da kullanıldı; bakın, santigrat ölçüsünü yapan ise yüz yıl sonra neredeyse 1850'lerde. Dolayısıyla, bu şeyler birçok ölçülere bağlı. Ölçüler nasıl yapılıyor eskiye yönelik? Tamamen nükleer metotlarla yapılıyor ve de daha çok buzullarda yapılıyor.

Şimdi ben size birazdan slaytları göstereceğim ama bu arada evrenle ilgili ve dünyayla ilgili bazı genel bilgileri vermek istiyorum. Burada bir hata var, yalnız o orada düzelmiş, bendekinde hatalı. Şimdi, evrenin çapı 93 milyar ışık yılı, bir tahayyül edin, 1 ışık yılını düşünün. Evrende 1 trilyon galaksi var, bizim bulunduğumuz Samanyolu galaksisi de bu 1 trilyondan bir tanesi. Evrenin yaşı 13,8 milyar yıl olarak hesaplanıyor. Dünyanın çapı 12 bin kilometre, ayın dünyaya uzaklığı 384 bin kilometre. Samanyolu galaksisinin çapı yaklaşık 125 bin ışık yılı yani bizim güneş sistemimizin içinde yer aldığı Samanyolu galaksisi 125 bin ışık yılı çapında, 1 milyon kilometre saat hızla da hareket ediyor yani şimdi biz oturduğumuz yerde Samanyolu galaksisiyle birlikte saatte 1 milyon kilometre hızla gidiyoruz. Dolayısıyla -devam edeyim- dünya ile güneş arasındaki uzaklık değişken ama ortalama 150 milyon kilometre, güneş sisteminin çapı ise 9.100 milyar kilometre. Dünya güneş yörüngesinde ortalama 100 bin kilometre saat hızla hareket hâlinde yani biz sadece 1 milyon kilometre hızla saatte galakside hareket etmiyoruz, bir de harmonik bir hareketimiz var, o da güneşin etrafında saatte 100 bin kilometre hızla hareket ediyoruz. Samanyolu'na en yakın galaksi Andromeda galaksisi, uzaklığı

2,2 milyon ışık yılı ama 2 milyar yıl sonra Samanyolu ile Andromeda'nın birleşeceği hesaplanıyor, matematik olarak bunlar hesaplanan hususlar. En uzak galaksi ise 91 milyar ışık yılı uzakta. Evrenin büyüklüğünü ve evrenin kanunlarını düşünün.

Şimdi geliyoruz teorilere; “Milankovitch teorisi” dediğimiz zaman, Milankovitch hesap ediyor -matematik hesap bunlar, bakın, başka bir şey değil- diyor ki -çıkarıldığı sonuçlar- “Dünya güneşin etrafında 400 bin yılda bir değişen eliptik ve dairesel yörüngeyle hareket eder.” Yani 400 bin yılda bir belli bir noktada oluyor. Güneşin etrafında eliptik yörüngede hareket ederken yılda 2 defa dünyadan en uzak noktalara geliyor, öteki dairesel yörüngeye geçtiğindeyse aşağı yukarı dünyada devamlı eşit mesafelerde ve yapılan hesaplara göre bugün dünya dairesel yörüngeye geçiş durumunda yani eliptik yörüngede 400 bin yıl geçmiş. Son Buzul Çağı'ndan sonra dünya bir ısınma evresinde, ısınıyor dünya.

Şimdi, dünyayı ısıtan ne? Tamamen, büyük ölçüde, yüzde 95, güneşten aldığı radyasyon dünyayı ısıtan ama yüzde 5 aydan gelen radyasyon, -ne bileyim- dünyanın uzay boşluğunda bulunduğu noktada aldığı radyasyon, ayrıca dünyadaki yanardağ patlamalarıyla oluşan radyasyon. Bunlar dünyada ısı değişikliklerine neden oluyor ve yine Milankovitch'in teorisine göre -dediğim gibi matematik olarak ispatlanmıştır, kitabı İngilizce, Türkçe'ye çevrilmedi çünkü Türkiye'de bu konular hiç konuşulmuyor- ortalama kırk bin yılda dünya eksenini 22,5 dereceyle 24,5 derece arasında değişim gösteriyor, her bir kırk bin yılda bir ve ortalama her yirmi bin yılda dünya yörünge hareketi sırasında bir salınım yapıyor. O salınım dünyadaki iklimi de değiştiren bir şeydir çünkü radyasyon salınımı sırasında değişik açılarla geliyor. Güneş ışınlarının dünyaya en dik gelmesinin periyodu ise yüz elli bin yıl yani yüz elli bin yılda bir güneş ışınları Dünya'ya en dik olarak geliyor. Tabii ki güneş lekeleri, güneş rüzgârları dünyaya gelen radyasyonda etkili oluyor. Yani lekeler arttıkça radyasyon miktarı azalıyor, güneş rüzgârları olduğu zaman da radyasyon artıyor, dünyaya gelen ısı artıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Güneşteki patlamaların rolü yok mu?

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Tabii, patlamalar olduğu zaman dünyaya gelen radyasyon miktarları değişiyor.

Şimdi, eliptik yörünge soğuma, dairesel yörünge de ısınma evrelerini gösteriyor. Yani dünya soğuma evresinde Buzul Çağı'na gidiyor, ısınma evresinde ise buzullar eriyor vesaire, bu tür birtakım dünyanın hareketlerinden dolayı iklimde değişiklikler oluşuyor, ne bileyim, olmayan yerlerde kuraklıklar oluyor, şu oluyor bu oluyor, aç da değiştiği için.

Şimdi, eksen eğimi ısınma soğuma da etkili, dediğim gibi. Sera gazı ve diğer etkiler yörünge hareketi yanında ihmal edilebilir. Yani onlar da bilimsel olarak doğru. Şimdi onu da anlatacağım.

Şimdi, burada, bakın, bunlar nükleer metotla yapılan ısı ölçümleridir. Burada görüyorsunuz, örneğin, şöyle, son geçmiş bin yıl ve aşağıda da geçmiş dört bin yıl. Gördüğünüz gibi, aşağıdaki tarihlere bakarsanız dünyada bu süre zarfında aynı radyasyonlar devam etmiş hatta ısı düşmüş kutuplarda son zamanlarda, yükselme değil. Bunlar bilimsel olarak yapılan ölçümler.

Şimdi, sera gazı teorisine geleyim. Sera gazı teorisi sera gazlarının yani karbondioksit, azot, klor, flor, metan gibi gazlar atmosferin üst tabakalarında bazı bozuşmalara, özellikle ozon tabakasında... Dünyaya gelen radyasyon -yani ısı diyelim- güneş radyasyonları okyanuslardan, göllerden vesaire yansarak atmosferin üst tabakalarına çıkıyorlar. Burada oluşan yapı nedeniyle tekrar yansıyıp tekrar geliyorlar. Şimdi, sera gazı teorisinin esası bu. Yani dünyaya gelen radyasyonun atmosferin üst tabakalarına çıkıp yansıma sonucu tekrar dünyaya yansması artıyor. Bu teori yani bu düşünce bilimsel

olarak doğru. Ama ne kadar arttırdığı... Şimdi, sera gazı teorisinde de şu deniyor: Efendim, bu artma yani bunun etkisi Milankovitch teorisine göre daha fazladır, dayandığı esas bu. Ama bu gerçek değil, ben bunun gerçek olmadığını size Avrupa tarihinden...

MURAT BAKAN (İzmir) – Hocam, Milankovitch hangi yılda bu teoriyi ortaya koymuş?

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Yazdığı kitabın... İlk yayınladığı kitap 1925, ondan sonra yayınladıkları da 1935. Yani sera gazı teorisinin ortaya atılışı da 1970’li yıllarda.

Şimdi, tabii ki burada Avrupa tarihine bir bakmamız gerekiyor. Avrupa tarihi... Şimdi, termometrenin ölçü yapmadığı, karasal bölgelerde neler olmuş? Bunlar yüzde 100 tarihî gerçekler. Yani bu, sera gazı teorisini bir yerde geçersiz sayıyor bu bilgiler. Niye? Şimdi söylüyorum.

Bunların hepsi tarihî bilgilerdir, isterseniz bütün kaynaklarını size veririm.

MURAT BAKAN (İzmir) – Termometre yok Hocam.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Örneğin, 401 yılında...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Hocam, çok haklısınız ama...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Ben bitireyim, ondan sonra bana her şeyi sorun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – ...biz bilim insanı değiliz. Bu teorilerin doğruluğunu...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hocam, farklı bir görüş ortaya atıyor, biraz müsaade edin.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Hayır, hayır; bakın, ben bilimsel konuşuyorum, referansları veriyorum, Türkiye’de olmayan bir görüşü ortaya atıyorum ki son derece önemli.

MURAT BAKAN (İzmir) – Trump da aynı görüşü atıyordu.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Onun için ben bir bitireyim, sonra siz bana istediğiniz soruyu sorun.

401 yılında Karadeniz’in tamamen donduğu... Bakın, 401 yılı yani günümüzden aşağı yukarı bin altı yüz yıl önce Karadeniz tamamen dondu, tarihî bilgi bu. 462 yılında Don Nehri tamamen dondu. Milattan sonra 763 yılında Karadeniz ve Çanakkale Boğazı tamamen dondu yani Marmara da dondu. 1133 yılında İtalya’da Po Ovası ve Po Nehri dondu. 1216 yılında tekrar Po Nehri dondu. 1234 yılının Po Nehri tekrar oldu ve Adriyatik’ten Venedik’e buz üzerinden araba nakliyesi yapıldı yani bir sahilden bir sahile. 1236 yılında Don Nehri tekrar dondu. 1291 yılında Ren Nehri tamamen dondu. 1315 yılında Almanya’daki bütün nehirler dondu. Şimdi sıcak şeyleri de söyleyeceğim birazdan. 1408 yılında Don Nehri ve Baltık Denizi tamamen dondu. 1423’te Kuzey Denizi ve Baltık Denizi tamamen dondu. 1460 yılında Baltık Denizi dondu ve Almanya’daki bütün üzüm bağları tahrip oldu don yüzünden. 1565 yılında Avrupa’daki bütün nehirler dondu. 1594 yılında çok soğuk bir yıl oldu, Ren Nehri ve diğer nehirler dondu hatta Venedik’te deniz dondu. 1621 ve 1622’de Avrupa’da bütün nehirler dondu. Ayrıca Adriyatik Körfezi’nin kuzey bölümleri de dondu. 1709 yılında tüm Avrupa nehirleri dondu. 1740 yılında Avrupa’da bütün göl ve nehirler dondu. Şimdi, bunlar soğuk durumlar. Şimdi gelelim sıcak yıllara yani nasıl periyodik bir şey olduğunu görüyoruz burada. 870 yılı Avrupa’nın en sıcak yıllarından biriydi. Bütün bitkiler tahrip oldu ve çok kurak bir yıl yaşandı. 1130 yılında sıcaktan kaynaklar ve nehirler kurudu. Mesela, Alsas Bölgesi’nde Ren Nehri tamamen kuruldu bu yılda. Bunlar tarihten alınan bilgiler. 1276 ve 1277 yıllarında Ren ve Don Nehirleri kurudu. 1303 ve 1304 yıllarında,

yine, Ren ve Don Nehirleri kurudu. 1473 ve 1474 yıllarında Don Nehri kurudu ve büyük bir sıcaklık hükmetti. 1718 yılında Avrupa’da anormal sıcaklık ve kuraklık görüldü, kaynaklar ve nehirler kurudu. 1760 yılında Paris’te 98 derece fahrenheit ölçüldü çünkü o zaman fahrenheit derecesi bulunmuştu yani termometresi. Avrupa tarihinde ısınma ve soğuma periyotları hesap edildi, dokuz yıl ve katları olarak takip ettiği yani dokuz yılın katları ısınma ve soğuma periyotları ve standart periyodun da otuz altı yıl olduğu... Yani dünyanın hareketi sırasında hem eksen değişimi hem aldığı radyasyon miktarı dünyada periyodik olarak ısınma ve soğuma evreleri getiriyor. Bunun da şeyi otuz altı yıl olarak öngörülüyor.

Sonuç olarak bildireyim nedir durum: Şimdi, güneş, dünya ve gezegenlerin uzayda Samanyolu’yla birlikte hareketi, etkiler bunlar, küresel ısınmadaki etkiler. Dünyanın kendi eksenini ve güneş etrafındaki yörünge hareketi, eliptik dairesel yörünge ve salınım sonucu güneşten gelen radyasyon, aydan yansıyan radyasyon, güneşteki patlamalar ve güneş lekeleri, dünya ekseninin güneş etrafındaki hareketi sırasında 22,5 derece ile 24,5 derece arasındaki değişimi, dünyanın uzayda bulunduğu noktadaki radyasyon etkisi, yanardağ patlamaları ve orman yangınlarından doğan etkiler. Sera gazı etkisi de tabii ki buna dâhil ama diğer etkilerin yanında ihmal edilebilir.

Ekonomik ve siyasi sonuçlara da değinmek istiyorum. Geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerin gelişmelerinin engellenmesi bütün bu ortaya atılan bu tür teoriler ve de bunların yaptırımları. Geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerin G7’ye karşı ticari tutsaklığının devamı, G7 ülkelerinin diğer ülkelere olan emisyon azaltıcı makine teçhizatı üreterek pazarlamaları, G7 ülkelerinin çevre ve küresel ısınmayla ilgili her türlü yeni teknolojileri pazarlamaları, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere değişik konularda siyasi baskı kurma imkânı ve gelişmelerinin engellenmesi. Şimdi, bu görüşü ben açıkladım ve de bu, Türkiye’de pek bilinmeyen bir iki meteoroloji uzmanı... Orhan Şen Hoca’yı tanırırsınız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tanırım.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bu bilgiler onda da vardır ama başka kimse bunlarla ilgilenmiyor ama bu bir gerçek ve biz Türkiye olarak -benim görüşüm- bu tuzaklara düşmemeliyiz ve şunu da söyleyeyim: Kömür üretimiyle... Bizde bir atasözü vardır “Başkalarına verirler talkımı, kendileri yer salkımı.” diye, tam ona uyuyor bakın. Şimdi, dünyadaki genel enerji üretimine bakın, petrol bir numarada, fosil yakıtı; kömür iki numarada, sonra da doğal gaz geliyor. Yani gördüğünüz gibi -bu rakamlar 2018 yılı rakamlarıdır- dünyada hâlâ fosil yakıtlar bir numarada ve de en büyük yeri kapsıyor.

Şimdi, elektrik enerjisi üretimindeki kaynak paylarına bakarsanız hâlen dünyada bir numarada kömür var, yüzde 38,2; 2019 rakamı. Ondan sonra, iki numaraya doğal gaz yerleşiyor, üç numaraya hidroelektrik geliyor, dört numarada yüzde 10,8’le nükleer enerji var, ondan sonra güneş-rüzgâr 4,7; diğeri de 6,4.

Şimdi, diğer bir şeye gelelim, mesela, Federal Almanya’da elektrik üretiminde kaynak payları. Bakınız, Federal Almanya’da bir numarada hâlâ kömür var, diğer 6 kömür ocağını kapattı Almanya ama bunların hepsi -üretim yerleri de bellidir- açık ocaklardan yüksek rutubetli, düşük kalorili kömürlerle üretilen enerjidir ve yüzde 38’dir. Diğerlerini görüyorsunuz, Almanya en yüksek, 2018’de yüzde 21’di, şimdi yüzde 24’e çıktı yani rüzgâr-güneş enerjisi kullanan bir numaralı ülke Almanya’dır ve büyük yatırımlar yaptığı hâlde yüzde 24’e ancak çıkabildi çünkü sürekli enerji değil, sürekli enerji fosil yakıtlar hâlâ. Yani bunun dışında, bundan sonra belki sürekli enerji yine ileriki yıllarda hidrojen enerjisi olacaktır.

Şimdi, Amerika Birleşik Devletleri’nde de hâlen bir numarada doğal gaz var. Niye doğal gaz? Kömür iki numaraya düştü, hâlbuki on yıl evvel Amerika’da kömür bir numaraydı. Şimdi, bunun sebebi şu: Amerika’da bu “shale gas” dediğimiz...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Kaya gazı.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – “Kaya gazı” dediğimiz gaz çok daha ucuza üretiliyor kömüre göre. Bir dolu kömür santralini gaza çevirdiler, onun için Amerika’da kömür kullanımı elektrikte düştü.

Şimdi, gelelim, Türkiye’ye. Şimdi, Türkiye’de hâlâ kömür kullanımı yüzde 45 ama çok acı bir gerçek, bunun yüzde 26’sı -bu 2020 yılı rakamıdır- ithal kömür, yani başkalarının ürettiği kömüre biz para ödüyoruz; yerli kömürün oranı yüzde 19. Yani, kömür bir numarada ama... Diğerlerine bakalım, doğal gaz ve diğerleri yüzde 17, hidrolik yüzde 22; hidrolik tabii ki iklim koşullarına göre değişiyor, bazen yüzde 35’e çıkıyor, bazen yüzde 15’e düşüyor kuraklık dönemlerinde.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yüzde 15’e düşmez Hocam, yüzde 22 ile yüzde 33 arasında.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – İşte, 20’ye mi? Ben yüzde 15’e düşüğünü hatırlıyorum çok kurak bir yılda.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – O geçti.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bir daha gözden geçiririm.

Şimdi, diğerleri, yani jeotermal, rüzgâr, güneş toplamı yüzde 16, bunların içinde de en büyük pay jeotermalde.

Gördüğünüz gibi, ben bazı bilimsel gerçekleri açıkladım. Tabii ki bu, ülkeler üzerine kurulan baskı son derece önemli. Benim gönlümden geçen, Türkiye’nin hiçbir zaman Paris Anlaşması’na taraf olmaması çünkü taraf olduğu takdirde o yükümlülükleri de kabul etmiş oluyor ama her türlü emisyonu engelleyici önlemleri de alması çünkü taraf olmayan Amerika, Çin, Hindistan bunu yapıyorlar, yani her türlü emisyon azaltıcı önlemleri alıyorlar ama taraf olmuyor, yükümlülüğe girmiyor. Dolayısıyla, Türkiye de mutlak surette kömür santrallerini, hatta doğal gaz santralini, hatta petrol yakan tüm araçlarının emisyonlarını denetim altına almak zorundadır hem ülkenin geleceği hem de insanların sağlığı açısından. Ama bu arada, bu sera gazı teorisinin de gerçekleri tam yansıtmadığı değişik olayları denediler ve de ortaya çıkan durum bu. Kyoto’yu, yaptırımları hiçbir zaman yaptırmadılar dünyaya, şimdi Paris Anlaşması için baskı kurdular. Ama benim Türkiye Büyük Millet Meclisinden dileğim, hiçbir zaman bu Paris Anlaşması’na taraf olmamak.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Siz Madenciler Derneği olduğunuz için dolayısıyla istemiyorsunuz.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Dolayısıyla, ülkenin çıkarlarını ön planda tutup her türlü emisyonu engelleyici önlemleri ön plana almak. Ama Türkiye’nin bugün kömürden başka güvenilir bir enerji kaynağı yok, kömürümüzü gazlaştıralım, gaz olarak kullanalım; bunların hepsi yatırım işi yani gaz üretelim, gaz olarak kullanalım, emisyonları minimuma indirelim. Unutmayınız ki kömürlerde -demin belirttim- 20 trilyon metre küp gaz var, doğal gaz var, 20 trilyon metre küp. Bir hesap ederseniz ne kadar süre Türkiye’yi besler, yeter; onun için benim bu konuda yıllarımı verdiğim çalışmalarımı... Dünyanın her yerinde gördüğüm, bugün Amerika Birleşik Devletleri’nde hiçbir kömür santralinde karbondioksit tutucu hiçbir sistem dünyada kurulmadı. Bunlar hep uçurma haberler, ne Amerika’da kuruldu ne Almanya’da, sadece diğer gazları, mesela, küküldü tutan, tozu tutan, kısmen azotu tutan sistemler kuruldu ama hiçbir zaman böyle karbondioksit tutan hiçbir santral de yok dünyada.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Afşin Elbistan’daki gazlar nasıl? Mesela, yani o görüntüleri ben görmedim, siz gördünüz. Nedir o yani?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Jale Hanım, Hocam bitirecek, yani acele...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bakınız, ne diyorum ben? Diyorum ki her türlü önlemi alalım, bütün emisyonların dünyadaki ülkeler ne ölçüde gelişmişini tutuyorsa biz de o kadar tutalım, buna hiçbir itirazımız yok. Yani insan sağlığını ve de çevreyi ön planda tutan bir görüşümüz var.

İnanın ki ben çok geziyorum yani durmam, Türkiye’deki enerji santrallerinin şu anda yüzde 90’ında siyah duman göremezsiniz çünkü hepsine konuldu ama bazılarında yetersiz. Şimdi, bende resimler var, keşke getirseydim. On günde bir Yatağan tarafına gidiyorum, Yatağan Termik Santrali’nden bir şey çıkmıyor. Hatta geçen gün bir arkadaşımla beraberdim, 3 tane üniteden 1 tanesi çalışmıyor; söylediler bana. Hangisi çalışmıyor, bulun bunu dedim, kimse bulamadı yani çalışan ile çalışmayan...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Siz geliyorsunuz diye filtreleri mi çalıştırıyorlar acaba? Çünkü yoldan geçerken acayip duman var.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bakın, siz kusura bakmayın, şimdi ben görgülerime dayanarak konuşuyorum. Sayın vekiller, Sayın Komisyon üyeleri; içinde gidip görmek isteyen varsa bütün buralara götürürüm. Sizin kartlarınızı alacağım, ilk fırsatta bir gezi düzenleyeceğim. Lütfen yerinde görün.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Geziyle gidince filtreleri çalıştırıyorlar, çıkmıyor.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bakınız, ben şey diyorum: Sizleri götüreceğim, madenlere de gidebilirsiniz. Yani bugün Türkiye’de, hatta dünya standardının üstünde çalışan madenler var. Şimdi, Türkiye’de bir kampanya var, bakınız, bu kampanyanın kaynaklarını da biz biliyoruz ama devletin açıklaması lazım bunları. Bu kampanya negatif üretiyor. Bakın, sosyal medya tamamen “Türkiye kaynaklarını kullanmasın.”... Bunların kaynaklarını biz biliyoruz, araştırdık ama bizim işimiz değil, devletin işi açıklamak. Dolayısıyla bu konularda tereddüdü olan, bana soru soran, “Gidip yerinde görmek istiyorum.” diyen varsa lütfen bana bildirsin, hemen düzenleyeceğim ve götüreceğim.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Çok gittik, çok.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Jale Hanım, soru sorma hakkını kullandın galiba.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yok, vallahi, sunuşlara söyleyecek o kadar çok şey var ki talihsiz sunuşlar yani.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum, benim konuşmam bitti.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hocam, evvela çok teşekkür ederiz çünkü siz Milankovitch Teorisi’ni sundunuz, ilk defa da siz sundunuz hakikaten. Bu da bir teori yani dünya sabit değil, Vega yıldızına doğru büyük bir hızla gidiyoruz yani sabit değiliz şu anda.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Tabii, 1 milyon kilometre/hızla gidiyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Güneş’in etrafında dönüyoruz, Dünya kendi etrafında dönüyor yani Dünya böyle tabii ama şu Vega yıldızına olan sürede bizim ömrümüz zaten yetmeyecek, mesele yok yani Hocam.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Hayır, belki Dünya’nın hızını artırsak Sayın Başkanım, bizim de ömrümüz artabilir yani. İzafiyet Teorisi’ne göre hız arttıkça yaşlanma yavaşlıyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Milankovitch Teorisi’ni sunmanızdan dolayı da ayrıca teşekkür ederiz Hocam.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- İstanbul Maden İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Dinçer, Altın Madencileri Derneği Başkanı Mehmet Yılmaz, TOBB Madencilik Meclisi Başkanı İbrahim Halil Kırşan ve Yurt Madencilik Geliştirme Vakfı Başkanı Prof. Dr. Güven Önal tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, sorular var. Müsaade ederseniz ilk soruyu İzmir Milletvekilimiz Sayın Murat Bakan soracak. Ben Murat Bakan’a söz veriyorum.

Hocam, kime soracaksanız onu da...

MURAT BAKAN (İzmir) – Toptan soracağım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, buyurun.

MURAT BAKAN (İzmir) – Şimdi, Sayın Hocam, bu teoriyi herhâlde dünyada savunan az sayıda insandan birisiniz, öyle düşünüyorum. Bir Trump kaldı, bir de siz varınız. Paris İklim Sözleşmesi’ni 197 ülke imzaladı; onaylamayan Eritre var, biz varız, İran, Irak, Yemen var; 5 ülke var. Sizin teorinizi destekleyen...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Çin var.

MURAT BAKAN (İzmir) – Yok; Çin imzaladı, hatta termikten çıkışıyla, kömürden çıkışıyla ilgili de 2055 yılını söyledi.

Siz gelmeden tutanakları okusaydınız bununla ilgili burada bilimsel çok veri var. Çok bilim adamı geldi buraya, iklim değişikliği çalışan profesörler; iklimle ilgili tarihsel süreçte sizin yaptığınız sunumların farklılarını yaptılar. Tabii, siz onların hepsinden farklı bir şey yapıyorsunuz. Burada bizim tutanaklarımızda onlar var.

Şimdi, Milankovitch Teorisi’nden bahsettiniz, 1925-1930 yılındaki teoriden. Şimdi, sanırım bu teoriyi bilen bir bilim adamından bahsedeceğim ben size, Stephen Hawking. Einstein’dan sonra Stephen Hawking en parlak fizikçi kabul ediliyordu -astrofizikçi biliyorsunuz- sizin anlattığınız bu konuları da iyi bilir. Ölmeden önce Milankovitch Teorisi’nin dışında -yani oradaki gerçekliği bilerek söylüyor bunu- ayrıca yani sera gazı etkisiyle ilgili şöyle söylüyor, diyor ki: “Yüzyılın sonuna kadar, eğer dünya bu şekilde ısınmaya devam ederse bir ateş topuna dönecek ve başka gezegenlerde koloniler kurmamız gerekecek. Çünkü dünya tüm canlılar için yaşanmaz bir yere dönüşecek.” Tabii, çelişiyorsunuz; ikiniz de bilim adamısınız.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Kim bunu söyleyen? Lütfen bana literatürden bildirin.

MURAT BAKAN (İzmir) – Stephen Hawking, bir röportajında... Ben atarım size.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Nerede yayımlandı? Bilimsel bir yayın mı, ben onlara bakarım; laflara hiç bakmam. Bilimsel bir yerde yayımlanmış olacak. Bana bildirirseniz, incelerim fikrimi bildiririm size.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hocam -biz burada espri yapıyoruz- “Böyle espri yaparken konuşmuş olmasın” diyor.

MURAT BAKAN (İzmir) – Yok, Stephen Hawking’in espri yaptığını hiç sanmıyorum, bu onun beyanı, bir astrofizikçinin beyanı.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Beyanlar değil, bakın, bilimsel yayın olacak benim için; bir yerde yayımlayacak.

MURAT BAKAN (İzmir) – O bilimsel verilere dayalı olarak söylüyor. Çok bilimsel veri var Hocam, tutanakları açıp okusanız, çok bilimsel veri arkadaşlar sundu.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Tutanağa değil, bakın, ben bilimsel yayına bakarım Sayın Vekilim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Şimdi, biz, hani şunu da gördük: Yani ben bir Yolda Derneğini, göç hayvanlarıyla ilgili bir derneği davet ettirmek için çok çaba sarf ettim; Erinç Yeldan’ı da Komisyonun başından beri istiyoruz, davet ettiremedik. Bir gün, tamamen madencilere... Lobiniz ne kadar kuvvetliyse, İTÜ’den midir, nedendir hocamla, Bakanım ile dostluk, ilişki? Murat Kurum, Çevre ve Şehircilik Bakanı tam gün geliyor; madenciler, siz de tam gün geliyorsunuz. Gerçekten, madencilerin lobisi çok güçlüymüş, onu anladık.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ama siz istediniz.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Şimdi yanıtları alıyoruz.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bir izin verin de arkadaşlar, biz birbirimize laf atmayalım bari.

Fransa 2022 yılında termikten, kömürden tamamen çıkacağını açıkladı. İtalya 2023’te mevcut termik santrallerini kapatacağını açıkladı. Almanya 2038’de, İngiltere 2024’te, Yunanistan 2028’de, Macaristan 2030’da, Hollanda 2030’da kömürlü termik santralleri kapatmayı planlıyor yani tamamen kapatmayı planlıyor. Burada teorinizi de şunun üzerine koydunuz: Gelişmiş ülkeler az gelişmiş ülkelerin gelişmesini engelliyor. Şimdi, madencilikle ilgili sunum yapıyoruz. “Biz madenleri çıkarmayalım, gelişmeyelim.” ama madencilik ile gelişmişlik doğru orantılı değil. Dünyanın en değerli madenleri elmas madenleri, altın madenleri en çok Afrika’da; petrol orada, doğal gaz orada ama en gelişmiş ülkeler onlar değil maalesef.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Çıkaran başka...

MURAT BAKAN (İzmir) – Ya, arkadaşlar Allah aşkına ya! Ben de size atarım söz, yapmayın!

HASAN KALYONCU (İzmir) – Tamam, atın da elmas maden...

MURAT BAKAN (İzmir) – Bırakın, izin verin.

Söz sana gelince sen de söyle söyleyeceğini, Allah aşkına ya! Düşüncemi bir özgürce ifade edeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, burada Başkan var; söz istemeden müdahale edilmesin.

MURAT BAKAN (İzmir) – Tamam sömürüyorlar.

Şimdi, dolayısıyla sizin ülkenizde maden olması sizin gelişmiş olmanıza yetmiyor. Dünyada geleceği belirleyecek 58 tane teknoloji var. Bu 58 teknolojinin içinde bir tanesi 3D, biri yapay zekâ, gıda güvenlik teknolojileri, büyük veri “big data.” Şimdi bu teknolojiler dünyada artık, artı değeri yaratan teknolojiler bunlar.

Bakın, ben burada daha önce söyledim ama size tekrar söyleyeyim Komisyon tutanaklarını okumadığınız için: Elon Musk bir girişimci. Elon Musk 10 milyon dolara kurduğu PayPal şirketini 1,5 milyar dolara satıyor, 169 milyon dolar kendi payına düşüyor, 3 tane şirket kuruyor; SolarCity, SpaceX, Tesla. Şimdi bu şirketlerin değeri –sadece bunları demiyorum, teknoloji şirketlerinin- Google,

Facebook, Spotify, bunların toplam değeri... Jeff Bezos 300 bin dolara kuruyor, dünyanın en büyük şirketi şu an Amazon; e-ticaret şirketi. Yani, madencilik ile gelişmişlik arasında... 8,5 trilyon dolar olması lazım bunların toplam değeri şu an yanılmıyorsam. Yani gelişmişlik ile maden çıkarmak, ülkenin doğal yataklarının çok zengin olması ve bunları çıkarmanın arasında doğrudan bir ilişki yok. Zengin ülkeler...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Çok büyük ilişki var Sayın Vekilim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Peki, izin verirsiniz...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Siz konuşun, yanıt vereceğim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Yanıt vereceksiniz, zaten soruyorum, ben söylüyorum, siz de yanıtı verin.

Dolayısıyla burada sizin... Bizim bir de şöyle de bir şeyimiz yok: Biz madencilığe karşıyız. Ülkemizdeki yataklar, madenler değerlendirilmesin; böyle bir şey de yok ama kılı kırk yararak bu madenler çıkartılmalı, doğaya zarar vermeden.

1'inci sunumu yapan arkadaş diyor ki: “Bakın, orman olmayan bölge burası, madencilik orman bölgesi.” Toprak kıymetli, 1 santimetre toprak bin yılda oluşuyor, bin yıl yani sadece üzerinde orman olması gerekmiyor. “Biz madenciler olarak doğanın tahribine karşıyız.” Peki, Kaz Dağları’nda 250 bin tane ağaç kesildi; ne yaptınız, geldiniz mi orada bizimle “su ve vicdan nöbeti”ne?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Cevap verelim mi Sayın Vekilim? Ama böyle suçlanıyor gibiyiz de o yüzden.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yok, şimdi, efendim, usul şöyle: Soruları soracak...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Sayın Başkanım, bazı bilgiler maalesef tabanı olmayan birtakım şeylere dayanıyor ise bilimsel değil.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bakın, karşılıklı konuşacak idiysek siz konuşmayı yaparken ben de size sürekli anlatırdım Hocam, bir izin verin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Hocam, sonradan şey yapalım, size söz vereceğim yani sonradan.

MURAT BAKAN (İzmir) – Şimdi, önümüzdeki süreçte bir risk var, bir de fırsat var. Dünya bir karbonsuz ekonomik düzene geçiyor, sıra altın madenlerine gelmiyor. Şimdi, siz karbonu savunduğunuz için, kömürü savunduğunuz için, termiği savunduğunuz için, dün tüm dünyanın çıktığı... Ve “Avrupa Yeşil Mutabakatı” diye Paris İklim Anlaşması’na uygun olarak 2019 yılında bir mutabakat imzalandı. TÜSİAD bununla ilgili rapor hazırladı; geldi, burada sunum yaptı, dedi ki: “Kömürden çıkmamız lazım, yenilenebilire dönmemiz lazım.” TOBB geldi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği “Kömürden çıkmamız lazım.” dedi. ATSO başkanı dedi ki: “Yenilenebilire dönmemiz lazım.” Ve Avrupa Yeşil Mutabakatı diyor ki... Bizim gelişmemizi istemiyorlar, o ayrı ama bizim karşı karşıya kalacağımız riskleri söylüyorum. “Siz düşük teknolojiyle yüksek karbon emisyonu yaratıyorsunuz ve ucuz maliyetli ürün üretiyorsunuz çimento sektöründe, demir çelik sektöründe, kâğıt sektöründe; tekstilde.” Ama biz, bizim ülkemizde, yüksek standartlarla, çimento fabrikalarımız, demir çelik sektörümüz, diğer sektörlerimizde karbon emisyonunu düşürmek için yüksek teknoloji üretiyoruz ve karbon emisyonumuz az ve eğer siz karbon emisyonu bizim... Avrupa Birliğine karbon kaçağı olmasına izin vermek istemiyoruz, bu yüzden sınırda karbon vergisi uygulayacağız.” diyor.

Bir başka mevzu, iklim krizi dediğiniz, sadece madencilikle ilgili de değil. “Anadolu bir kıtadır.” diyorsunuz, iyi de biyolojik çeşitlilik açısından da bir kıta yani sadece madenler açısından bir kıta değil ki. Madencilerin aynı madene gösterdikleri sorumluluğu biyolojik çeşitliliğe, sulak alanlara, bitki türlerine, hayvan türlerine, canlı türlerine, göstermesi gerekmez mi?

Şurada, bir tane slaytta da olumsuz örnek gösterseydiniz. Rehabilitate edilmiş alanları gösteriyorsunuz, bir tane rehabilitate edilmemiş alan yok. Yani “Biz buna da çok üzüldük madenciler olarak. Bu da böyle yaptı, aslında böyle yapılmaması gerekir.” deseydiniz. Komisyonun adı “iklim değişikliği”, iklim değişikliğinin olmadığını ispatlamak üzere gelmiş bir madenci grubu yani Hocanın sunumuyla ilgili olarak söylüyorum. Yani ben inanılmaz şaşırdım. Madencilik, doğaya düşman bir faaliyettir ama o doğaya düşman faaliyeti kılı kırk yararak, doğayı korumaya çalışarak, azami tedbirleri alarak yaparsınız, o zararını insanlığa sağladığınız faydayla dengelemeye çalışabilirsiniz. Ama burada, madencilik doğa dostu, hiçbir problem yok(!)

Yani bakın, burada, TEMA Vakfının -onlar da bizim gelişmemizi istemiyor değil herhâlde, TEMA Vakfı- çok değerli iki kurucusu var; birisi rahmetli oldu, Allah rahmet eylesin gani gani, Hayrettin Karaca. Kaz Dağları’nın yüzde 79’u madenlere ruhsatlı, bakın; Kahramanmaraş’ın yüzde 58’i madenlere ruhsatlı. Bu, TEMA’nın bu Komisyonunda...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Yanlış ama bunlar doğru bilgi değil ki. Arkadaşlar demin açıkladılar ne olduğunu. Yanlış bilgiler üzerinde duruyorsunuz, bakın, şimdi bize gerçek bilgiler gerekli.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Vekilim, onu Bakanlık izah etti ya.

MURAT BAKAN (İzmir) – Burdur ve yöresinde yaklaşık 950 bin... Ya, ben yaşıyorum İzmir’de. Taş ocaklarının, tarım arazilerinin ortasında insanların domatesinin, salatalığının üzerine çöken tozu... Siz neden bahsediyorsunuz? Aydın’da jeotermal kaynakların nasıl o bölgeyi kirlettiğini, çıkan gazın... Biz yaşıyoruz yani biz başka yerde yaşıyoruz...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Hep birlikte engelleyelim dedik biz.

MURAT BAKAN (İzmir) – İşte tamam. Yani burada siz taş ocaklarıyla ilgili, kesilen ağaçlarla ilgili, Kaz Dağları’nda, Cerrattepe’de, Munzur Vadisi’nde... Yani Türkiye’nin her yeri...

Bakın, ben pilotum yani amatör olarak pilotum aynı zamanda. Gelin, İzmir’den uçurayım ben sizi Muğla’ya, o yolda bakın. Çünkü 30 bin fitten, 40 bin fitten uçmuyorum ben; 3 bin, 5 bin fitten uçuyorum. Görün, delik deşik, köstebek yuvası gibi güzelim ormanlar, doğa bitmiş yani tükenmiş, hiçbirisi rehabilitate edilmemiş. İçiniz acır o güzelim, o “küçük kıta” dediğiniz Anadolu toprakları... Yani sizin de madenciler olarak bir sorumluluk almanız gerekmiyor mu bu noktada? Yani bir de işte “İklim değişikliği yok, sera gazı etkisi çok şey seviyede.” Burada bir sürü bilim adamı sunum yaptı. Sera gazına “yok” demiyorsunuz da Allah’tan yani oraya gelecek, “yok” diyeceksiniz sandım.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Ben bilim adamıyım; ben, olanı, gerçeğiyle söylerim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Hocam, tek bilim adamı sadece siz değilsiniz, bununla ilgili çalışan bir sürü bilim adamı var.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bu işi Türkiye’de benim kadar inceleyen yoktur.

MURAT BAKAN (İzmir) – Doğrudur, doğrudur. İklimle ilgili çalışan bir sürü bilim adamı var. Neyse...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Murat Bey, siz sorularınızı sorun lütfen.

MURAT BAKAN (İzmir) – Hocam, Sayın Başkan, biz bu değerlendirmeleri yapacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam da...

MURAT BAKAN (İzmir) – Yani gelecek maden şeyi “İklim değişikliği, iklim krizi yok.” diyecek, madencilik de doğa dostu bir faaliyet olarak buradan teşekkür edeceğiz, göndereceğiz. Biz bunları onların yüzüne söylemek zorundayız. Madem gün boyu buraya geldiler, bu sunumları yaptılar bize, bu iddiaları da şey yapıyor... Keşke sadece Mehmet Bey sunum yapsaydı yani onu dinleyince biz “iklim krizi, doğa dostu, doğayla uyumlu...” Ama yani bu teorileri kabul etmiyoruz, açık söyleyeyim. Burası, böyle komplo teorilerinin olduğu yer değil bu Komisyon arkadaşlar, bunu söylüyorum.

Sözlerime son veriyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Evet, şimdi sırada, yine İzmir Milletvekili Profesör Doktor Hasan Kalyoncu.

Buyurun Hasan Bey.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Hocam, teşekkür ediyorum.

Arkadaşların hepsine teşekkür ediyorum.

Şimdi, bir konuda Sayın Vekil haklı yani bu Komisyon iklim değişikliğine karşı alınması gereken önlemlerin ne olduğunun tartışıldığı, ülkemizin bu konuda alması gereken önlemleri belirleyeceğimiz ve buna yönelik neler yapabiliriz, bunu ortaya koymaya çalışan bir Komisyon. Aslında konuşmaların hiçbirisi de onun yönünde gitmiyor.

Şimdi, Milankovitch’in teorisi, diğer teoriler, işte, küresel ısınmayı tetikleyen her şey ama bir gerçek var: Bu dünya ısınıyor, ısı artıyor. Biz de zaten bu Komisyonu ondan kurduk. Sebep A, B, C, ne olursa, bu önemli değil. Bu iklim değişikliği ve küresel ısınmaya karşı ülkemizde nasıl önlemler almamız gerekiyor?

Şimdi, sunumlarınızdan dolayı teşekkür ediyorum. Bir de yani madencilik mutlaka yapılmalı, bu konuda size katılıyorum, bunun aksi düşünülemez yani madenin varsa çıkartacaksınız fakat çıkartırken de ne sosyal medya üzerinden ne başka bir yerden bu işin baltalanmasına da müsaade etmeyeceksiniz, Bakanlık da denetimlerini tam yapacak.

Şimdi, siyanürle altın çıkarma, bunu araştırırsanız ne olduğunu biliyoruz. Siyanürle altın çıkarma dediğiniz olayda siyanürün nerede kullanıldığını biz biliyoruz yani arama esnasında kullanılmıyor, etrafa döküp saçılmıyor, bunun yöntemleri var ve çevreye zararı da bu kadar fazla değil. Bunu bilimsel olarak... Sizin görüşünüz o yani dünyadaki durum bu. Az önce nasıl kullanıldığı anlatıldı. Bu bilimsel bir proses. Bu prosesin devamında kaçak olursa ancak çevreye zarar verebilir, kaçak olursa. Kaçak olduğu zaman da altın kaybetmek demek oluyor bu. Bunu hiçbir firma da göz önüne almaz.

Ayrıca, onu da geçiyorum, şimdi, deniyor işte “Kömürü şu zamana kadar kullanma taahhüdü verdi, burada bırakacak.” Avrupa’nın bütün ormanları neredeyse yapay, Avrupa’nın bütün nehirleri temizlenmiş nehirler. Kirletti, kirletti, sonra temizledi. Amerika’da kirlenmeden dolayı zarar gören çiftçilere zamanında, zararları karşılığı paralar ödendi yani Amerika da, Avrupa da önce kirletti ve bu tarihî sorumluluğu üzerine aldı, şimdi, bize diyor ki: “Siz karbon emisyonunuzu azaltın.” Hayır, biz de diyoruz ki: “Türkiye Cumhuriyeti devleti önlemlerini alarak gelişimini sürdürmek zorundadır.”

Şimdi, teori dediğiniz zaman; Milankovitch'in teorisi, 1925, 1935, daha eski teoriler var, hâlâ geçerli. Mesela Darwin'in de bir sürü teorisi var, hâlâ geçerli; Einstein'ın da öyle, tarihi çok önemli değil, hatta o da doğru olabilir. Bunu ne gösterecek? Bunu zaman gösterecek. Şimdi, küresel ısınmanın birçok sebebi var yani mega bir yanardağ patlasa gene iklim değişecek ve bunun sonucunun, küresel ısınmanın sonucunun ısınma mı buzlanma mı yani buzul çağına giriş mi olduğu da henüz belli değil. Kutuplardaki buzullar erirse dünyanın soğuk ve sıcak su akıntıları kesilecek, ondan sonra ne olacağını zaten tahmin etmek de zor. Şimdi, Türkiye'de bu konularla ilgili alacağımız önlemler... Zaten bu Komisyonun kurulma amacı bu ama öyle bir hâle geldi ki biz Paris İklim Anlaşması'nı tartışmaktan neredeyse öteye geçemiyoruz. Ya, Paris İklim Anlaşması'nı Türkiye'den takip eden yetkililer var, ona göre, Türkiye'nin çıkarları doğrultusunda bunu imzalamışlar; Mecliste onaya gelecek, onay kısmını da Türkiye Cumhuriyeti devleti belirleyecek kendi çıkarları doğrultusunda.

Şimdi, madencilikle ilgili konularda... Mesela bir şeyden bahsettiniz, ben oralara geleceğim çünkü bu konuları, teorileri bilim adamları üretiyorlar, çeşitli yönlerde ispatları var, başka birisi farklı söylüyor. Hocamın da dediği gibi yani televizyon konuşmaları da değil, makalelerde yayınlandıysa, bir yerlerden geçtiyse o bilim adamları için daha kıymetli. Fakat şimdi -bunu Bakanlık da söyledi, siz de söylüyorsunuz- diyorsunuz ki: "Maden ocaklarında üst verimli toprak toplanır, ondan sonra, işlem bittikten sonra yerine dökülür." Bunu yapmayan kaç madenci var? Ben size söyleyeyim: Birçok madenci bunu yapmıyor. Geçen Bakanlığa sordum, Bakan Yardımcısı da aynı şeyi söyledi, sonra madencilerle görüştüm, teyit ettim, birçoğu bu sıyırma işlemini yapmıyor ve sonrasında da kullanmıyor, oradaki toprak gidiyor.

İkincisi, maden işletmelerinin çoğunda sondaj yok, sondaj olanlar da bir sondaj için izin alıyor, üç beş sondaj yapıyor, bu da var. Şimdi, bu yaptığınız işle alakalı -Murat Bey'in dediği gibi, ona da katılıyorum- sadece olumlu taraflarını almayın. Şimdi, Türkiye'de inşaat sektörü de çok iyi; bir sürü yanlışları da var.

Şimdi bir başkası... Karayollarının kullandığı sathi kaplama mıcırları var, bu mıcırlar yıkıyor, yıkandıktan sonra bekleme havuzlarına alınması gerekiyor, birçoğu almıyor, nereye aktarıyor bunu? Bunu tekrar yeraltı sularına o şekilde basıyor. Bu uygulanan yönetmeliklerde falan yok. Bir başkası, bu sadece maden sektörüyle alakalı değil, sondaj işlemleriyle alakalı. Sondaj firmalarının ruhsatsız kuyu açmaması gerekiyor. Sondaj firmalarının açtığı kuyularla ilgili DSİ'den izin alması gerekiyor ve bildirim yapması gerekiyor, eğer yapmazsa sondaj firmalarının tamamının kapatılması ve büyük cezalara çarptırılması gerekiyor. Bu, hangi sektörde olursa olsun DSİ'nin haberi olmadan hiç kimsenin hiçbir yerde sondaj yapmaması gerekiyor.

Şimdi, şöyle bir durum var: Kanunlarımız yeterli olsa da madencilikle ilgili tüm önlemleri alıyor olsak da denetim eksikliğinden dolayı birçok yanlış iş yapan var. Standart, kanunlara göre uygulanan işlemlerde bir sıkıntı yok. Mesela, sizin gösterdiğiniz rehabilitasyon alanları var ya, ben size bir yer söyleyeyim, çevreciler de çok fazla üzerinde duruyorlar, internette de hemen girip bakabilirsiniz: Demre Çayı'ndaki mermer ocaklarına bakın, hatta Google Earth'e girdiğiniz zaman orayı bembeyaz görebilirsiniz, sağlıklı sollu her iki tarafında mermer ocakları var ve akarsu tamamen mermer tozlarıyla, kaya parçalarıyla oradaki madencilerin faaliyetleri sonucu kaplanmış ve bu henüz giderilemedi bildiğim kadarıyla. Bunun birçok benzeri de var, sulak alanlarda bu etkililer var, diğer yerlerde yanlış uygulamalar da var yani madencilikte yanlış... Ama bu, madencilikğin kötü olduğu anlamına gelmez, bunların düzeltilmesi gerekiyor. Bizim iklim değişikliğine karşı alacağımız önlemlerden birisi bu: Maden sahaları sulak alanlarımızı tehdit etmeyecek. Maden sahaları... Daha önce zeytinde söylemiştik, 3 kilometre mesafede zeytin ağacı olduğu zaman adam 3 kilometreye gidiyor da domates yetiştiriyorsa

onu tozla kaplamanın bir âlemi yok. Tarım açısından da sularımız açısından da ormanlarımız açısından da en yeni, en iyi teknolojilerle, gerekirse galeri yöntemleriyle... Yani madencilğin de kendisini yenilemesi ve bu ülkenin değerlerine zarar vermeden maden çıkarması gerekiyor, bunun haricinde sizin anlattıklarınızın hepsine ben birebir katılıyorum, ülke için gerekli.

Mesela, onu söyleyecektim en başta, unuttum: Amerika'nın bir denemesi var uçak gemisinde; 18 ton bomba patlatıyor okyanusta. Bu, hiç kimse tarafından dile getirilmiyor. Neden? Şimdi, bu adamlar işte, Paris Sözleşmesi'ne, Yeşil İklim Fonu'na, ona buna imza atıyor. 18 tonu patlattığınızda siz o denizdeki ekolojik sisteme ne kadar zarar veriyorsunuz, bunun hiçbir açıklaması yok, kimseye hesap vermiyor ve oradaki emisyon ne, onun hesabını vermiyor. Hocamın dediği bir şeye daha katılıyorum, şimdi, Kanada, ABD, Rusya Kuzey Kutbundaki fosil yakıtların peşinde, nasıl paylaşacaklarına dair bunların hesaplarını yapıyorlar. Atom bombası denemeleri nerede yapılıyor, bunların emisyonu ne oluyor? Şimdi, bunlar ile Türkiye'ninkini karşılaştırdığınız zaman Türkiye'de bununla ilgili endişelenmemize gerek yok çünkü bizimki zaten düşük ve hatta Çevre Bakan Yardımcısı buradaki sunumda "Vermiş olsak yani bir sınır değeri vermiş olsak zaten onun altında kaldık." dedi. Onun için Türkiye Cumhuriyeti devleti gelişimini sürdürmek zorunda, bunun için de bütün imkânlarını kullanacak, bunu sürekli tekrarlıyorum. Terör örgütlerinin emisyonları, ABD'nin ve Avrupa Birliği'nin yapmış olduğu bu denemeler sonucu ortaya çıkan emisyonlar... "Maden zengini Afrika" dedi Sayın Vekil, maden zengini Afrika'da elmas madenini de altın madenini de Afrikalılar çıkaramıyor zaten. Bunları çıkaran firmalar belli ve ABD'nin, Avrupa'nın büyük firmaları üretim sektörlerini diğer devletlere kaydırmış durumda, şu anda karbon emisyonlarından kurtuluyorlar. Tarihî sorumluluğun bir kısmını zaten üzerlerinden atmışlar, bu daha şeye girmedi çünkü ABD'li firma Türkiye'de üretim yapıyorsa bizim hesaba yazılıyor, Hindistan'da yapıyorsa Hindistan'a, Polonya'da yapıyorsa Polonya'ya... Bir ara tekstil sektörü Balkanlar'a kaydırılmıştı, benzer durumlar var. Yani bunların içerisinde Hocamın söylediği, komplo teorisi olarak nitelendirilen mevzuları da zaman zaman dikkate almamız gerekiyor çünkü bu komplo teorileri, Musk'ın uydurduğu vesair bunları yaparken kimseden izin almıyorlar, 3,9 şiddetinde deprem oluşturacak bir faaliyete girerken Birleşmiş Milletlerden de izin almıyorlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hasan Bey, teşekkür ederiz.

Efendim, şimdi, Manisa Milletvekilimiz Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'na söz veriyorum.

Buyurun Ahmet Vehbi Bey.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, Genel Kurulda on beş-yirmi dakika sonra bir seçim var, toparlayalım mümkünse.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Tamam.

Sayın Başkanım, yani hakikaten bugün çok değişik bir sunum oldu bizim için. Gerçi, bu Milankovitch teorisini daha önce okumuştum, daha buna yer verildiğini görmüştüm. Şimdi, Sayın Güven Hocam, iki tane teoriden bahsettiniz, işte, Milankovitch teorisi ile sera gazı teorisinden bahsettiniz. Ama öyle bir sunum yaptınız ki esasında bir tane teori var, o da Milankovitch teorisi; bir tane de komplo teorisi var yani sizin sunumunuzdan bizim çıkardığımız sonuç bu, zaten bunu da söylediniz. "Eser miktarda sera gazlarının küresel iklim değişikliğine etkisi vardır; eser miktardadır, esas Milankovitch teorisidir. İşte, dünyanın dönmesinden, dünyanın hareketinden kaynaklanır." dediniz

ve “Bu G7 ülkelerinin dünyaya, dünyadaki az gelişmiş, gelişmekte olan ülkelere yapmış olduğu bir tuzaktır, bunların gelişmesinin önünde bir engeldir.” Sizi anladığım kadarıyla, özetlememiz gerekirse sunumunuz bu şekildeydi.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bir tek komplodan bahsetmedim ben, geri kalanın hepsi doğru.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ama sonuçta komplo teorisi, bunlara “komplo teorisi” deniliyor. Yani özet itibarıyla bir tane teori var -Milankovitch teorisi- size göre, bir tane de komplo teorisi var, sera gazları teorisi.

Şimdi, bize daha önce -buraya- belki onlarca, belki 40-50 bilim insanı geldi; onlar da sizin tam tersinizden bahsettiler; o insanlar sera gazı teorisinin sarsılmaz gerçekliğinden bahsetti. Hâlbuki şöyle bir şey de var: Evet, bu Milankovitch teorisi 1925’li yıllarda ortaya atılmış ama sera gazı teorisi daha da önce ortaya atılmış.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Yok, sera gazı 1970.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Hayır, değil efendim. Sera gazı teorisi 1900’lü yılların başında ortaya atılmıştır efendim.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – 1900’lü yıllarda sera gazı dünyada o kadar azdı ki.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Efendim, benim okumam bu şekilde, hatta 1876’yı zannedersen ilk sera gazı teorisinin ortaya atıldığı.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – 1970 yılında ortaya çıktı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – 1900’lü yılların başında beri dünyada bilim insanları buzullarda araştırmalar yapıyorlar, bu yüzyılın başından beri yapıyorlar.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – 1800’lerden itibaren.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – 1900’lü yılların başından beri insanlar şunu söylüyor: Bu yüzyılın sonundaki küresel sıcaklık değişiminin 2 santigrat derece ile 6 santigrat arasında olabileceğini bu yüzyılın başından beri söylüyorlar. Hatta eleştiri şu: “Neden bu kadar geç kaldık, neden bu kadar süre kaybettik?” tarzında bir tartışma da var bakıldığı zaman.

Şimdi, teoridir, size saygı duyuyorum yani sonuçta hocasınız, saygı duyuyorum ama buraya gelen aynı sizin gibi bilim insanı olan insanların da bu konuda yapmış olduğu çalışmalar, ortaya koyduğu sunumlar vardı. Şimdi bunları “komplo teorisi” “bu komplo teorisini savunan insan” pozisyonuna getirmenin de -bana göre- bir haksızlık olduğunu ben düşünüyorum. Daha sonra, mesela burada şunu gördüm ben, TOBB’dan sayın yetkili burada, mesela şunu söyledi yani çok şaşı bir bakış açısı ortaya koydu ve TOBB’un genel görüşüyle de çelişen bir bakış açısını ortaya koydu. Çünkü bizim buraya TOBB geldi, TOBB’u temsilen Antalya Ticaret Odası Başkanımız geldi ve Paris İklim Anlaşması’na Mecliste taraf olmamız gerektiğinden bahsetti. Siz de bugün burada onun tam tersinden bahsediyorsunuz ve hatta şunu söylüyorsunuz anladığım kadarıyla...

MURAT BAKAN (İzmir) – TÜSİAD da aynı şeyden bahsetti.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – TÜSİAD da aynı şeyden bahsetti. “Bizi bu konuda sıkıştıracaklar, bir an önce çıkartmalıyız.” dediniz efendim. Bakın, yani “100 milyon ton Türkiye’de linyit çıkarılıyor, 200 milyon tona çıkaralım.” O zaman şunu yapalım: 300 milyon tona çıkaralım, 400 milyon tona çıkaralım, 500 milyon tona çıkaralım, bu, mantıklı bir şey mi? Eğer siz dersenez ki: “O zaman şunu yapalım, 5 katına çıkaralım termik santral sayısını.” Yani 100 milyon değil de bir an önce yapalım biz bu işi...

MURAT BAKAN (İzmir) – Ekonomik de değil.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Rantabl da değil efendim. Yani bilmiyorum bunu neye göre söylediniz, onu anlamak da hakikaten de zorlanıyorum. Mesela şey dediniz Sayın Hocam, “Beraber gidelim.” dediniz. Beraber gidelim, gelin Soma’ya, ben Somalıyım.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Tabii, gidelim, ben daha üç gün evvel Soma’daydım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bakın efendim, orada şu anda hiçbir baca yok, baca çalışması yok. Yasal olarak zorunlu olmasına rağmen bir buçuk yıldan beri geçici izinle Soma’da 4 tane ünite çalışıyor.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Bacadan çıkan bir şey var mı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Efendim, olmaz mı! Bacada filtre yok efendim.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Ben görmedim. Bakın, resmini bile çektim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yani kükürdü engellemişler ama hâlâ partiküller var, hâlen daha zehirli gazlar var yani zehirli gaz var. Evet, şu anda kükürt salınımı yok belki ama hâlen daha zehirli gazlar var, Afşin-Elbistan’da var.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Beraber gidelim sizinle, bunların emisyon ölçümleri yapılıyor. Çevre Bakanlığına...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yanlış anlamayın ama şunu yapmayın lütfen: Sayın Hocam, bakın, siz bize burada çok güzel örneklerini gösterdiniz rehabilitasyon çalışmasının, ben de size hiç yapılmamış rehabilitasyon... Gelin, beraber Turgutlu’daki Çaldağı’na gidelim, yıllardan beri duruyor.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Var mı her yerde? Ben gördüklerimi söyledim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Hayır, demek istediğimi anlatabildim mi? Yani güzel örneklerini verdiniz ama bunun çok kötü örnekleri de var Sayın Başkanım. Ve şu pozisyona gelirse üzülüyorum ben, ben üzülüyüm şeyi söyleyeyim.

Biraz evvel siz de şunu söylediniz: “Bu ülkenin gelişmesini istemeyen odaklar var, bunu devlet biliyor, ben bunu açıklamayayım.” dediniz Sayın Hocam.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Doğru söyledim, evet.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Doğru söylediniz ama şimdi, biz bunları ortaya koyduğumuz zaman, “Bunlar yanlış.” dediğimiz zaman... E, biz “Bu ülkenin madenleri çıkmasın.” diye bir şey demiyoruz ki.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Sayın Vekilim, biz de bu madenleri... “Önce insan, sonra çevre.” diyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Söz vermediğim için kayda girmiyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Hocam, burada bir ifade kullandınız, çok güzel bir ifade ama değişik bir ifade “İstenirse oluyor.” Ya, bunun isteğe bağlı olmaması lazım, bizim itiraz ettiğimiz nokta bu. Sayın Hocam dedi ki: “İstenirse güzel örnekler oluyor.” Bunun isteğe bağlı olmaması lazım, isteğe bağlı olmaması lazım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, bu konuda haklısınız yani biz madencilğe karşı değiliz ama çevreci yani hakikaten rehabilitasyonu vesaire tam yapan madencilği yapabiliriz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayıştay raporundan bir rakam söyleyeceğim size, bir rakam söyleyeceğim Sayıştayın raporundan. Şimdi, efendim, Sayıştay örnekleme yapıyor maden sahalarında; 678 maden sahasından örneklemeyle almış, orada araştırma yapmış: 330 tanesinde sınır aşımı var efendim, 330 tane maden kendisine verilen sınırları aşmışlar, 49 sahada izinsiz yapılaşma var. Yani oradaki almış olduğu ruhsatla alakasız yapılaşmalar var, izinsiz kaçak yapılar var, 31 sahada verilen izin amacın dışında kullanım olduğu tespit edilmiş, neredeyse yüzde 70’inde sıkıntı var; bu, Sayıştay raporlarında. Ormanlara tahsislerden bahsediliyor, 2003 ile 2015 yılları arasında ormanlara tahsisle önceki on üç yıl arasında yüzde 143’lük bir artış var, az bir rakam değil bu, yüzde 143’lük bir artış var. Hektar olarak bakıldığı zaman da ilk on üç yıllık dönemde ortalama her yıl 2.483 hektar orman alanı madencilik faaliyetlerine açılmışken sonraki on üç yılda yani 2003 ile 2015 yılları arasında 6.700 hektara çıkmış bu yani bu da ciddi bir rakam.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız, sonraki yıllarda rehabilitasyon şartı koyduk; ben Bakandım, onu söyleyeyim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ya, işte uygulama yok Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Zaten ormancılıkta çok sıkı takip ediliyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Neyse, daha söylenecek çok şey var.

Mesela şeyden bahsedildi; burada yüz binde 1 kesilen ağaçtan bahsettiniz; az bir rakam, hakikaten de öyle. Yani bu madencilik faaliyetleri için kesilen ağaç sayısından bahsettiniz. Neresi var mesela? Bu rakam neye göre veriliyor? O konuda da çok ciddi soru işaretleri var. Kaz Dağları’ndaki altın çalışmasında, ÇED raporunda “45.650 ağaç kesilecek.” diyor, Orman Genel Müdürlüğü “13.400 ağaç kesildi.” diyor, orada 200 bin ile 347 bin arasında ağacın kesildiğinden bahsediliyor. Şimdi hangi rakama göre biz... İşte, yüz binde 1... Orman Genel Müdürlüğü’nün rakamına göre mi, ÇED’deki rakama göre mi? Yoksa hakikatteki, fiiliyattaki durum da farklı.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Ahmet Vehbi Bey, ormana girdiğin için söyleyeyim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Orman tamam, ormana girmeyeyim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, bir dakika. Ormanda damga vardır, ondan izinsiz... Orman çok sıkı takip...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Rakamlar bu Sayın Başkanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hayır, ormanlar izinsiz asla kesilemez.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – ÇED’de 45.650 rakamı var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Orman o kadar izin vermiştir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ama kesilen 200 bin ile 347 bin arasında diyorlar yani.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – İnanmıyorsanız sayayım.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yapmayın Allah aşkına Sayın Bakanım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Şimdi de Eskişehir Milletvekilimiz Jale Nur Hanımefendi'ye söz veriyorum.

Buyurun Jale Hanım.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ben de herkese sunuşları için her şeyden önce teşekkür ederim, çok büyük bir ekip olarak gelmişsiniz buraya.

Bu Komisyonu biz iklim krizi olarak adlandırıyoruz ama aslında Meclis araştırma komisyonu iklim değişikliği olarak kuruldu ve kuraklık bizim esas temamız. Tabii ki yüzyıllar içinde belli bilimsel konularda farklı teoriler geliyor, o farklı gelişen teorilerde de insanlar teorilerini ispatlamak için değişik çalışmalar yapıyorlar, deneyler yapıyorlar, hipotezler, tezler derken yıllar içinde, tabii, çok farklı hipotezler ortaya çıkabiliyor. Tabii, bunların gerçek olup olmadığı, komplo teorisi mi yoksa gerçek, bilimsel anlamda teori mi olduğu belki yüzyıllar içinde -ama arkadaşımız da söyledi- evrim teorisine bile hâlâ inananlar olduğu gibi inanmayanlar da var. Ama burada, bu iklim değişikliği, bizim daha doğrusu iklim krizi olarak adlandırdığımız Meclis araştırma komisyonunda bir iklim inkârcılığı kabul edilemez çünkü gerçek şu: İklim değişikliği var, neden ondan ya da bundan, bir iklim değişikliği var. Bunun nedenleri, tetikleyenler, farklı teoriler olabilir ama madenlerin iklim krizini tetiklediği ya da sera gazı emisyonlarını tetiklediğinden çok madenciliğin Türkiye'de yapılış biçimine karşı çıkıyoruz. Bakın, evet, Osmanlı İmparatorluğu döneminden beri İngilizlerin elinde maden haritalarının olduğunu biliyoruz, emperyalist güçlerin bunları ele geçirmek için ne denli büyük savaşlar verdiğini biliyoruz, madenlerimizin çok kıymetli olduğunu da biliyoruz ama burada madenlerin çıkarılması konusunda ben aslında asla siz madencileri suçlamıyorum çünkü siz bu işten para kazanacaksınız sonuçta. Yapmak isteyeceksiniz, alanınızı genişletmek isteyeceksiniz ama bu talepler doğrultusunda yasama olarak bizim görevimizi yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Bakın, 15 kez Maden Yasası'nı değiştirmişiz biz, her seferinde de madencilerin lehine değiştirmişiz.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Hayır Sayın Vekilim.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Evet, çok büyük ölçüde öyle. Ben defalarca Maden Yasası değişikliklerinde Mecliste konuştum, benim ilk dönem milletvekilliğim ama her Maden Yasası değiştirilişinde konuştum. Genelde hep öyle oluyor. Bakın, Türkiye'de Atatürk'ün kurduğu Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünde bir havza madenciliği ilke iken 25 bin hektarın altındaki madenleri bölüp küçük ruhsatlandırarak arama izinleri, ÇED valilik kararları ile “ÇED gerekli değildir” raporları, toprak koruma kurullarından -siz tarım alanları için de söylediniz- onlar çıkarıldı, tesisler kuruluyor, taş ocakları kuruluyor, kırma eleme tesisleri kuruluyor.

Şimdi, siz sunumlarınızda genelde hep ormanda kesilen ağaçlardan bahsettiniz, oysaki en önemli konulardan bir tanesi de su kaynakları. Ormanlar, evet, yutak alan, çok değerli kesilen ağaçlar, onları rehabilite ettiğinizi söylüyorsunuz, evet, yasa da onu gerektiriyor zaten, yasal düzenlemeler var ama su kaynaklarını yerine koymanız mümkün değil. Bakın, bu Komisyonun en önemli bölümlerinden bir tanesi kuraklık ve biz ülkede her yerde geziyoruz -dün ben daha Erzurum'daydım siyasi çalışmalarımız nedeniyle- çiftçi mahvolmuş durumda, Eskişehir de ona keza. Bu ülkede çok ciddi bir kuraklık yaşanıyor. Yani, evet, ağaçları yerine koyabiliyoruz ama su kaynaklarını yerine koyamıyoruz. Dolayısıyla orman

alanlarında yer altı suyu doğanın yeniden doldurabileceğinden çok daha hızlı çekiliyor ve biz maden alanlarımızda ne yazık ki bu su kaynaklarımızı yok ediyoruz. En önemli sıkıntılardan bir tanesi bu taş ocaklarıyla... Yani, ben teorilerden değil gerçeklerden söz ediyorum.

Bakın, Türkiye’de siyanür haritası... Siyanürün zararsız olduğundan söz edildi, medyada öyle haber çıkıyordu, siyanürü içerek intihar eden insanlar var bu ülkede. Dolayısıyla siyanürün insan, canlı sağlığına zararları bilinen şeyler. Madencilik konusunda da... Bizim Eskişehir’de de, işte, devlet eliyle şimdi–TMSF’nin eline geçti Koza Altın’ın işletmeciliği- Sivrihisar’da yeni koca bir havuz yapılıyor, çökeltme havuzu, ayırıştırma havuzu ve biz mesela endişeliyiz, yerleşim alanına çok yakın.

Bakın, ben gerçeklerden, Nevşehir Avonos, Amasya Taşova, Tokat Erbaa, Erzincan, Sivas, Tunceli, Malatya, Ordu Fatsa, Kaz Dağları ve Eskişehir’deki zararlarından söz edeceğim. Buradaki vahşi madencilik ne yazık ki kanunlar yoluyla kural hâline getiriliyor. Siz suçlu değilsiniz, bence burada suçlu olan yasama. Bakın, Türkiye’de 2019 yılında 8.602 adet denetleme yapılmış, 2020 yılında Ekim ayı sonuna dek 4.526 yapılmış. Bakın, sadece davaları söyleyeceğim. Kütahya Gümüşköy’de Yıldızlar SSS Holdinge ait Eti Gümüş AŞ işletmelerinin siyanür havuzları için oluşturulan setlerinin çökmesi üzerine genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması iddiasıyla Kütahya 1. Sulh Ceza Mahkemesinde görülen davada 3 teknik yetkiliye üçer ay hapis cezası çıkmış. Siyanür havuzlarındaki suyu Kütahya Dulkadir Köyü şebeke hattına yönlendirip hayvanları ve insanları zehirleyen Eti Gümüş şirketinin 4 yetkilisine ise Tavşanlı Asliye Ceza Mahkemesince bir yıl on ay hapis cezası verilmiş, verilen cezalar ertelenmiş.

Bakın, bütün bunlar hep siyanür havuzlarıyla ilgili süren davalar, gerçek bunlar yani öyle teori falan değil. Dolayısıyla, bakın, Gümüşhane’de temmuzda Dibekli Köyü’nde 192 kişi içme suyundan zehirlenmiş. Valilik ve Yıldızlar SSS Madencilik isimli şirket tarafından açıklamalarda kirliliğin kanalizasyon kaynaklı olduğu dile getirilmiş ise de incelemelerde siyanür atıklarına rastlanmış. Rıdvan Doruk isimli yurttaş, Gümüşhane Midi Yıldız Bakır Hammadde Sahası ve Cevher... Bunlar sürüyor yani böyle tek tek isimlerini okuyabilirim de dilerseniz. Bir sürü var, size de teslim edebilirim, bakabilirsiniz, çok fazla var.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gerek yok.

Evet, sonunu...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bakın, uygulanan para cezaları bile mesela Yıldızlar bakır firmasına 354,20 bin lira para cezası uygulanmış. Şimdi, bu bir yönü...

Bakın, su çok kıymetli, gerçekten çok kıymetli ve suya erişim hakkını kısıtlıyor orada yapılan madencilik işletmeleri ve siyanürlü işleme sırasında çok büyük miktarlarda su tüketiliyor. Su kaynaklarımız öylelikle de tükeniyor.

Termik santralleri savundunuz, sadece sorun çözüm yolları nedeniyle rahatsızlıklar değil termik santrallerde. Bakın, depolama sahalarının, küllerin soğutulması bir yanda; öyle zararları var yani. Bizim Eskişehir’de de termik santral kurulacaktı, biz Allah’tan ekonomik kriz nedeniyle kurtulduk; 7 ihaleye çıkıldı, 8’incisinde ertelendi de kurtulduk. Eskişehir’in altı da tüm kömür, tabii, biliyorsunuz. Şimdi, dolayısıyla soğutma için gerekli su kaynakları artı bugün müsilaaj büyük bir baş belası. Bakın, termik santrallerde denizden alınan su, 35 derecede geri denize veriliyor ve o boruların içindeki atıklarla müsilaaja etkisi olduğu... O da bir teori, doğru olur olmaz ama böyle de bir teori var.

Dolayısıyla madencilğin bir de gerçek zararları var. Bunları, tabii ki, ne yapmamız gerekiyor? Şimdi siz dediniz ki... Bize geçen hafta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı geldi. Bunlar hani şey değil, siz diyorsunuz ya “TEMA’nın bilgileri doğru değil.” diyorsunuz ya, Enerji Bakanlığının bilgileri: 13,6 milyon hektar araziye maden izni verildiği söyleniyor. Biraz önce taş ocakları sayısını verdiniz, şu anda 85 bin taş ocağı ruhsatı var Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yalnız işletme ruhsatıyla onu ayırdı. Arama, işletme ruhsatı... Burada mühim olan işletme ruhsatı.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam, arama, işletme, tesisler, hepsi birlikte vermiş Bakanlık onu.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – İşletme izin alanı da çok önemli Sayın Vekilim.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Evet, biliyorum.

Yani onu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bize verdiği rakamlar.

Bakın, şimdi, 2019’da, sizde biraz sayılar farklı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının verdiği verilerdir: 2019’da 38 ton altın çıkarılmış.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – 2019 rakamı.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Evet, 2019.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – 2020’de 42 ton.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam. Onu vermemişler herhâlde.

Mesela kilogramı 50 bin dolar mı altının?

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ –Yani ons hesabından... Yani hemen ne kadar olduğunu hesaplayabiliriz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Enerji ve Tabii Kaynakların verdiği şeye göre yaptım, 1,75 milyar dolar ve 2019 yılında bütün madenlerden 1,6 milyar lira devlet hakkı alındığı söylendi. Şimdi, bize sadece doğa tahribatı, yoksulluk, su kaynaklarının kısıtlanması kalıyor. Yani dolayısıyla bakın, altının bedeli ne? İşte, tarım ve orman kayıplarının, bozulan tarım ve orman alanlarının bedeli ne? Kaybedilen su kaynaklarının bedeli ne? Siz hani böyle çok büyük rakamlarmış gibi verdiğiniz vergileri söylediniz, devlet hakkını söylediniz. Bunları nasıl hesaplayacağız? Terk edilen tarım üretiminde yıllık gelir kaybımız ne buralarda? Vergiye “Devlet hakkı veriyoruz.” dediniz, madenciler olarak siz de para kazanıyorsunuz ama kaybedilen değerlerimiz ne? Bakın, geçen gün genç bir çocuğun çok güzel bir sunuşunu izledim sosyal medyada. Bu ortaokul öğrencisi bir çocuk, diyor ki: “Su, 21’inci yüzyılın mavi altını.” Sarı altın uğruna biz bu mavi altını feda mı edeceğiz? Su bizim yaşamsal kaynağımız. Teori odur budur ama bir de gerçekler var yani yaşamsal gerçekler var. Dolayısıyla, yaşamsal ve evrensel hakkımız olan su -ki Komisyonumuzun da konusu o- dolayısıyla çok önemli yani sadece ağaçlarla sınırlandırmamız lazım. Hani bir iklim inkârı şeklinde bir sunuşun madencilerden gelişi beni biraz huzursuz etti, Hocamızın da öyle bir şeyi oldu. Hani o, bu Komisyonunda çok tarihî, büyük bir yanlışlı olur diye düşünüyorum; onu tarih olarak tespit etmemiz gerekiyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) –Ama Sayın Başkanım, yani burada madenciler tabii ki para kazanacak, rant elde edecek. Bu ranttan tabii ki devletin hakkını da alması gerektiğini düşünüyoruz ama bizim yasal olarak doğayı, çevreyi koruyacak, iklim krizini tetiklemeyecek yasaları çıkarmamız gerekiyor. Bu bölümde bence bu saptamayı yapmamız gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Efendim, son sözü de şu anda Kırklareli Milletvekilimiz Vecdi Gündoğdu'ya veriyoruz.

Buyurun Vecdi Bey, son sözü size vereceğiz, daha sonra cevaplandırınlar.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle sunumlarınız için ben teşekkür ediyorum. Ama şunu da sormak istiyorum yani arkadaşlarımız sunumlarını yaptı ve bu sunumlarla ilgili şunu öğrenmek istiyorum: İklim kriziyle ilgili, kuruyan göllerle, yok olan derelerle ve maalesef yine yok olan ormanlarla ilgili şu sunumunuzda ne vardı çok merak ettim. Birincisi, bir şey yoktu; sadece varmış gibi yaptınız arkadaşlar. İkincisi, kömürle ilgili birtakım şeyler söylediniz. Özellikle kömürün bir an önce çıkarılıp termik santraller yoluyla da harcanması gerektiğini de belirttiniz. Bir yandan bir sunumcu Kyoto Sözleşmesi'nden bahsetti ama yaptırım gücünün olmadığını söyledi ama diğer yandan başka bir sözcü de Kyoto'nun yarın öbür gün bunun önüne geçebileceğini ve kömürün bir an önce çıkarılması gerektiğinden bahsetti yani aslında birbirinizle de çelişkiye düştünüz.

Bir defa şunu söyleyeyim arkadaşlar: Tabii ki madencilik olmalı mı? Olmalı ama burada az önce diğer konuşmacı arkadaşların da yapmış olduğu gibi nedir bu? Çevreye duyarlı, insana saygılı, doğayı seven ve buna göre bir madencilik anlayışı olmalı. Bunu bizim hepimizin yapması gerekiyor ama bazen gözümüzü o para hırsı bürdüğü için biz bunları bir kenara bırakıp “Ya, şu an ben işime bakayım, dolayısıyla da bu işle de gideyim.” diyor ve bunun sürekli olarak değişen madencilik sektöründeki yasalarla da ilgili az önce Jale Hanım söyledi ki “Biz de yasama olarak suçluyuz.” Ben bunu kabul etmiyorum çünkü yasamanın başka kısmı yani şu an iktidarda olanları suçlu. Neden? Bu kadar izinleri ve bunları çok genişlettiği için. Ben kendi bölgeye de diğer bölgelere de baktığımda sürekli olarak özellikle taş ocaklarıyla ilgili sürekli yeni ruhsatlar istiyorlar, yeni ruhsatları istemekle kalmayıp mevcut ruhsatların da genişletilme çabası içine girdiklerini görüyorum. Ve maalesef hemen bir bakıyoruz “Neticede kamu yararı vardır.” denip özellikle valiler tarafından da “ÇED gerekli değildir” raporlarıyla da maalesef bunlar sağlanıyor.

Şimdi biz “Kömüre karşı değiliz.” diyoruz, siz öyle bahsettiniz ama kömürün yapmış olduğu zararları, karbon etkisini de hep birlikte gözlemliyoruz. Bir soru sormak istiyorum: Şu andaki sunumcu arkadaşlardan kömürlü termik santralin olduğu bir yerde oturan var mı, merak ediyorum. Oradaki çevreye ettiği zararlarını merak ediyorlar mı? Orada çoluk çocuğunu yetiştiren ailelerin ne kadar sıkıntıda olduğunu, yaş 50-55'e geldiğinde kanserle mücadeleyle başladığını, yaş 60'a geldiğinde de maalesef vefat ettiklerini görüyorlar mı? Görmüyorsunuz arkadaşlar. Bugün Almanya başta olmak üzere artık yavaş yavaş 2038'lerde “Evet, biz kömürlü termik santralleri kaldırıyoruz.” O iddia falan değil, söylenilen bir sözdü. “Kaldırıyoruz, dolayısıyla da bundan sonra kömürlü termik santral açmayacağız.” demesine rağmen biz hâlâ yenilerini yapma ve netice itibarıyla bu yenilenenlerle de ne yapıyoruz? “Tekrar bu kömürü kullanalım.” diyoruz.

Şimdi, bir defa Jale Hanım... Madem biz çağdaş, modern dünya üzerinde Cumhurbaşkanımızın da dediği gibi “lider ülkeler arasına girdiysek” liderliğimizi de burada da gösterelim değerli arkadaşlar. Özellikle madenciler de kendilerini bir rehabilite etsinler, bir baksınlar. Mutlaka işlerini düzgün yapan, iyi yapan, gerçekten kurallara uyan madencilerin olduğunu da biliyoruz ama ben size kendi bölgede hiç saymasam şu yirmi yıl içinde açılmış ve daha sonra da kapanmış ama kesinlikle de rehabilite edilmemiş 30 tane yer gösterebilirim. Evet, buradaki sunumlarda bizlere göstermiş olduğunuz o ağaçlar, o yeşillik, oradaki planlama doğrultusunda yapılan işler çok güzel ama keşke öyle olsa. Ben eminim

ki, orada göstermiş olduğunuz görseller Türkiye’de işin sadece yüzde 5’ini belki de kapsıyor çünkü birçok madenci işini gördükten sonra terk edip gidiyor. Orada sözleşmesi yapılmış, o sözleşmenin hiçbir tanesine de uymuyor değerli arkadaşlarım.

Sizlerle paylaşmak istediklerim bunlar ama kömürle ilgili uzatabilirim fakat diğer konuşmacı arkadaşlarımız da az önce aynı şeyleri söylediler, tekrar ettiler. Aynı şeyleri bir daha söylemek istemiyorum ama bizler sizin gibi düşünmüyoruz, onu da bilmenizi istiyoruz. Artı, iklim krizi ve kuraklık komisyonu olarak söylenilen bir komisyonda, Başkanım, işin doğrusunu söyleyeyim yani madencilerin ne işi var diye de sormaktan kendimi alamadım.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Efendim, şimdi sizlere, Sayın Hocam, arkadaşlardan cevap vermek isteyenlere sırasıyla müsaade ederseniz söz vereceğim.

Şimdi, genelde biz madencilığe karşı değiliz, çıkan hüküm bu ama çevreci madencilığe yani tabiatı tahrip etmeyen, madencilik işlemi bittikten sonra rehabilitasyonunu yapan bir sistem istiyoruz. Yani bu olursa kimsenin itirazı yok.

Bir de şunu belirteyim: Değerli Hocam, Kyoto’ya taraf olanlardan birisi, Bakanlar Kuruluna getiren benim, Bakanlığım döneminde. Şöyle ki: Kyoto’ya Amerika ile sadece Türkiye taraf olmamıştı fakat bir yaptırım yoktu bakın aslında baktığımız zaman. Bakanlar Kurulunda toplandığı zaman her bakanlık diyor ki: “Şu kadar maliyeti var.” kimisi “350 milyar dolar” kimisi “Şu kadar...” Ben dedim, bunların hiçbirisi yok, zaten 2020’de bitecek. Dolayısıyla, 2009’da Bakanlar Kurulunu da ikna ettim, biz Kyoto’ya taraf olduk, herhangi bir mükellefiyetimiz de olmadı ama bütün COP toplantılarına -küresel iklim değişikliği toplantılarına- katıldık. Hatta Cancun’da da Türkiye’nin özel şartlarının tanınmasını da temin ettik Meksika kampında, bu bir. İkincisi, Paris’e gelince, Türkiye Paris Anlaşması’nı imzaladı, sadece Mecliste onaylanmadı; bunu özellikle belirteyim. Bizim de burada, Paris’te özel şartlarımızın tanınması, aynı zamanda artıştan azaltım yani bir artıştan biz temelli mutlak bir azaltımı kabul etmiyoruz zaten, artıştan azaltımı söz konusu. Önümüzdeki hafta salı günü zaten Çevre ve Şehircilik Bakanımız gelecek, bu konuda çok detaylı bilgi verecek, bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Bir de şunu, özellikle bu altın konusunda Türkiye’den ziyade yurt dışındaki bazı vakıfların altın çıkarılmasını diye baskı altında olduklarını biliyoruz, duyuyoruz ve bazı kaynaklardan da geliyor. Bu konu da nedir? Yani esasen kullanılan siyanür çok az, yüzde 5 bile değil, Türkiye’de diğer sektörlerde çok daha kullanılıyor. Kaldı ki siyanürün bertaraf edilmesi de çok kolay. Ben, teknik üniversitedeyken bir kromaj fabrikasında siyanür kullanılıyordu, kanalizasyona veriyormuş, onu denetlerken siyanür giderecek bir projeyi de Türkiye’de yaptık, çok kolay; pH’ı yükseltiyorsunuz yani onu karbondioksit çeviriyorsunuz, dolayısıyla zehirli olmaktan kurtarılıyor. Bunu da özellikle bilgi olarak belirtmek istiyorum.

Netice olarak; tabii siz Milankovitch teorisinden bahsettiniz, aslında dünyanın böyle bir seyri de var, dünya uzayda geziyor yani. Bir de şöyle bir teori var: “Belirli bir süre gelecek, özellikle dünyanın dönüş eksenini aniden değiştirecek ve neticede güneş batıdan doğacak.” diye de bir teori var biliyorsunuz. Bu konularda, ben de bunları sormak istedim, teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sizde ama belki hepsine cevap vermek istemezseniz bize yazılı olarak da cevap verebilirsiniz çünkü çok geniş soru soruldu.

İlk sözü size veriyorum.

Buyurun efendim.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Sağ olun Sayın Başkanım.

Sayın vekillerim, biraz önce madencilikle ilgili tabii sunumlar yaptık ama sanki sunumlarımızda hani doğru olmayan bilgiler aktarıyormuşuz gibi ifadeler oldu. Toprak sıyrılıyor, sıyırmayıp bu işi yapanlar varsa tabii ki kanuna aykırı işlem yapıyor demektir. Biz bunu tabii ki savunmayız veya su tüketimi meselesinde su zehirleniyorsa, bir kimya tesisinden bir atık akıyorsa bunu nasıl savunamayacağımız gibi madencilikte de bir atık, bir zehir söz konusuysa bunu da kimse savunmaz, aklı başında olan hiç kimse savunamaz. Biz de bunu savunmuyoruz ama ekranda gösterdiğimiz bazı alanlar kayalık alanlar sadece, toprak olmadığını da isterseniz bir seyahatimizde size göstermek isteriz, yalan bir fotoğraf da değildir.

İki, evet, tarımda da vahşi sulama var ve bundan dolayı su kaynaklarımız tükenabiliyor. Madencilikte su kullanımı bahsedildiği ya da bilindiği gibi çok büyük miktarlarda değil. Dolayısıyla, bunun da verilerini size, Komisyona sunmak isteriz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Yüzde kaç olduğunu da söylerseniz; tarımda yüzde 79'unu kullanıyoruz, madencilikte madenciler ne kadar kullanıyor?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Demin sunumda da gösterdim, sanayi olarak geneli vardı, onu vermiştim, yüzde 10, sanayinin tamamı. Bunun madencilik olanını da gönderelim.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Peki, bugün bir termik santralde...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Vecdi Bey, soruları cevaplandırırsın.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Şimdi geliyorum.

Hiçbirimiz termik santral sahibi ya da termik santralci değiliz.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Destekliyorsunuz.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Biz, madencilik faaliyeti yapıyoruz. Madencilik faaliyetinde karbon salınımı, milyonlarca yılda oluşmuş o madenlerden karbon salınımı söz konusu değildir, mevcudu çıkartıyorsunuz sadece. Bir ürünün oluşumu için karbon salınımı söz konusu olabilir, madencilikte bu yoktur ama maden çıkarıldıktan... Sanayide, örneğin kil çıkarıp seramik sektörüne ham madde sağlıyoruz ve seramik sektörü, enerji kullanımını -tartışmasını geçen haftalarda bir platformda da yaptık- karbon salınımını düşürmek için yeni teknolojiler, yatırımlar yaptığını da ifade etmiştir ama kil çıkarılırken böyle bir karbon salınımı söz konusu değildir.

MURAT BAKAN (İzmir) – Kömürü depolamak için çıkarmıyorsunuz herhâlde?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Geliyorum.

Eğer, sadece kömürü konuşuyorsak biraz önce hocamız ne dedi? AR-GE çalışmalarıyla da kömürde gaz da üretebiliyor. Dolayısıyla, bugün termik santralimiz varsa, dünya ülkeleri 2050'ye kadar, 2060'a, 2025'e kadar neyse vade verdiyse Türkiye de böyle bir vade verecekse zaten o dönem içerisinde bu kömürü çıkartıp kullanmak zorunda. Daha o sırada da, o gelişme esnasında da gaz üretimi kömürden yapılabilir. Bizim ciddi anlamda kömür rezervlerimiz söz konusudur. Bunun kullanımından dolayı bu şekilde ifadeler yapılıyor.

MURAT BAKAN (İzmir) – Termik santrallerde o rezervlerin kullanılması ekonomik değil.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Başka teknolojiyle...

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Başka teknolojilerle de her geçen gün...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Gazlaştırma...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – O teknoloji gelişince çıkarın, çevreye zarar vermeden.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, peki efendim.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – O zaman ithal edeceğiz kömürü 2060'a kadar.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – İthal de edin.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – O zaman bugün kapatacağız. Bu, bizim tasarrufumuzda değil zaten. Bu, siz değerli vekillerimizin siyasette yaptığı, Mecliste aldığı kararlarla hükûmetlerimizin uyguladığı prosesler, projeler. “Yapmayacağız, keseceğiz.” derse kesebilir ama madencilik faaliyeti esasında karbon salınımıyla -yüzde 1 biraz önce gösterildi, dünyada da bu rakam böyle- çok ufak bir etkisi söz konusu. Seramik sektörüne biz kil üretmezsek, seramik sektörü dünyada yarışamaz, kesinlikle yarışamaz maliyetler açısından.

MURAT BAKAN (İzmir) – Mevzu madencilik yapılması değil, anlatamadık herhâlde.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Hayır...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Murat Bey, zaten onlar da vahşi madencilığe karşı olduklarını ifade ediyor.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Biz de farklı bir şey söylemiyoruz ama yanlış olanların hepsini bizim üzerimize yıkarırsanız, evet, yapılmamışlar var -rehabilitasyon- ama kırk sene öncesinden var, otuz sene öncesinden var. Şimdi, hepimizin yazlıkları var, bir bakıyorsunuz, inşaatları yapmışız, nerede? Yüz yıl, iki yüz yıl o inşaatlar orada duracak ama madencilik faaliyetleri otuz yıl sonra rehabilite edilecek, gösterdiğimiz örnekler de tekrar doğaya kazandırılacak.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama işte, o otuz senelik faaliyet uğruna oradaki su kaynakları yok oluyor, oradaki ekosistem yok oluyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Nur Hanım, şunları bir bitirelim.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yani bir avuç toprak üç yüz yılda oluşuyor, biz ona karşıyız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam efendim, siz söylediniz.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Biz de diyoruz ki, bakınız, bir hafta...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Oradaki su kaynaklarını ne yapıyorsunuz?

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Hayır, su kaynakları...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, Nur Hanım, sorularınızı sordunuz, müsaade edin, cevap versinler.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Bizim su kullanımımız diğer sektörler göre çok az, onun rakamlarını da Komisyona en kısa sürede sunacağız.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Su kullanımınızı söylemiyoruz.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Ama “Yok ediyorsunuz.” diyorsunuz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Başka bir şey söylüyoruz. Şimdi, o yapılan... Ormanlar, en büyük su kaynakları.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, siz...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Şimdi, orada bir anlaşmazlık var da onu açıklamak istiyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, efendim, cevap versin. Yazılı cevap verecek. Müsaade ederseniz...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Biz su kullanımı, madencilik demiyoruz...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Karşılıklı olmasın, zaten kayda girmiyor söz vermeyince.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bir yanlış anlama var da onun için.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Biraz önce söylediğim gibi cam sektörü de bildiğiniz gibi...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bütün su kaynakları ormanlar.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Biraz önce söyledim, biz ormanlarda binde 2,9 alanda faaliyet gösteriyoruz.

MURAT BAKAN (İzmir) – Çok çok büyük bir alan.

İSTANBUL MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDIN DİNÇER – Öyle ama rakamlar öyle efendim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, büyük alan olur mu Allah aşkına? Hepsini rehabilite ediyor ormanlarda.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bunun rehabilitesi diye bir şey olur mu Sayın Bakan ya, orman deyip kesildikten sonra tekrar orman yapmak mümkün mü?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tamam da yani efendim, Kemerburgaz’daki, İstanbul’daki bütün ormanları rehabilite ettik. Arkadaşlarımız isterseniz göstereyim. Ben çok hassasiyetle... Hatta, biz 5 katı kadar bir ağaç dikim şartı koyduk. Bakın ormanlarda...

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Bakan, orada ağaç dikmek kesilen ormanın aynı biyolojik şeylerine tekrar dönemez yani o ekosistemi yaratmaz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Değil efendim, bakın, müsaade eder misiniz? Bakın, burada bir şey açıklamak istiyorum.

Şimdi, orman izinlerinde Orman Genel Müdürlüğü çok hassas, bütün aşımın olup olmadığını tam takip ediyor, rehabilitasyon projelerini takip ediyor, rehabilitasyon yapmadan bırakmıyor. Ama burada problem ne biliyor musunuz? Onu ben itiraf edeyim, orman dışındaki alanlarda yani diğer alanlarda kontrol ekibi yok. Bunu sağlamamız lazım, bunu burada da ifade edeyim.

Orman teşkilatı, arkadaşlarımız baksın, yüzde kaç rehabilitasyon ediyor? Bir defa rehabilitasyon projesi, maden mühendisi, orman mühendisi tarafından ciddi bir şekilde verilmeyen hiçbir izin verilmiyor. Bunu özetle vurgulamak... Ormanlarda da asla aşım yoktur, aşım olduğu zaman doğru, savcılığa gönderiyor, büyük suç.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ama Sayıştay raporlarını okudum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, o değil, orman alanı değildir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Orman; Tarım ve Orman Bakanlığının 2018 Sayıştay Raporlarında...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Onu verelim, hemen inceleyeyim efendim, hemen inceletelim. O orman alanı değildir çünkü orman alanlarında çok büyük cezalar var, aşım yapamıyorlar yani belki birkaç metre olabilir, onu da... Arkadaşlar, bizim rehabilitasyon kararnamesinden sonra orman alanlarında aşım ne kadar, onu bir belirleyin.

Evet, peki, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, size söz vereyim efendim.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Çok kısaca birkaç şeyi söylemek istiyorum.

Öncelikle, gerçekten bizim ülkemizin orman mı, sanayi mi; çevre mi, maden mi gibi bir ikileme düşmesinin çok büyük bir hata olacağını düşünüyorum çünkü hepsi bizim için çok kıymetli. Bütün dünyada bugün sürdürülebilir madencilik söylemi altında 4 temel parametre var: Önce insan sağlığı yani hem çalışanın hem yörede yaşayan insan sağlığı yani hem çalışanın hem yörede yaşayan insanın sağlığı, ondan sonra çevre sağlığı, ondan sonra da kamuyla olan, o yöreyle olan ilişkiler ve sonunda da finansal şeffaflık. Dünya artık bu dört temel üzerinde sürdürülebilir madencilik tanımını yapıp bununla yürüyor ve bu, bir standardın oturtulmasını gerektiriyor. Bu standardı oturtmadığımız takdirde, bütün samimiyetle söylüyorum yani Sayın Vekilim Somalı olduğu için söylüyorum...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Akhisarlıym da yakınım yani.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Soma'daki 300 insanın hayatına mal olan o hatada veya o kazada inanın kimin öldürdüğü değil, o insanların ölmemesi gerekiyordu, bütün mesele bu.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Doğru tabii.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Bir standarda oturtacağız, önce insanımızı koruyacağız, sonra çevremizi koruyacağız, ondan sonra da madencilik tabii ki yapacağız.

Çok samimi, yürekten bir şey söyleyeceğim: Şu masanın etrafında oturan hiçbir madenci doğa düşmanı değil, gerçekten değil. Yani ben hepimizin yaşama aynı pencereden baktığımıza inanıyorum. Yani bu pencereden de birlikte bakarsak eğer, bu sektör emek yoğun bir sektör, köyden kente göçü önleyen bir sektör, kırsal kesime altyapı yatırımlarını ta kapısına kadar götüren bir sektör. Ama içimizde kötüler yok mu? Evet, var. İnanın bunu biz hepimiz kendi aramızda konuşuyoruz. İçimizdeki çürük elmaları ayıklamanın çok canlıya çabası içerisindeyiz. Bunları yapmak zorundayız ki bu sektörde onun için de 14 tane STK madencilik tarihi boyunca ilk kez hep birlikte ve tek vücut hâlinde hareket ediyoruz.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk 27 Mayıs 1933 tarihinde MTA'yı kurarken Türkiye'nin altın ve petrol kaynaklarının bulunmasını öngörmüş. Ben o Resmî Gazete'yi önümde görünce tüylerim diken diken oldu. Hakikaten Türkiye'deki bu potansiyeli ta o günlerden görmüş. Bize düşen bu potansiyeli harekete geçirmek ama insanı ve çevreyi yok saymamak. Çünkü benim de evladım bu ülkede yetişti, büyüdü. Ben bu ülkenin bir üniversitesinde tahsilimi yaptım. Şu anda hayatımda maddi manevi ne kazandıysam bu sektörün sayesinde kazandım. Geri ödememizin de yine böyle olması gerektiğini düşünüyorum.

Altınla ilgili, devlet hakkı ve şeyle ilgili konuşmuştuk. Sayın vekilim, ben orada şöyle söyleyeyim: Biz o 11 ton yani 42 tonun 11 tonu devlete gitti dediğimizde yaklaşık bir 500-600 milyon dolarlık bir paradan bahsediyoruz. O sizin dediğiniz sadece devlet hakkı, yani orada orman bedelleri yok ki orman bedelleri devlet hakkının çok üzerinde aslında.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Geçen hafta onu söyledi. Devlet hakkı 1,2 milyar TL, devlet hakkı.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Evet.

Ve şunu da söyle söyleyeyim: Ben bütün vekillerimizi, bu Komisyonunda olan ve diğer bütün siyasi partilerimizi de biz 14 sivil toplum örgütü olarak birlikte dolaştık. İnanın, eksiksiz bütün siyasi partilerimizi dolaştık ve hepsinden şunu rica ettik: Birer heyet kurarsanız, sayın genel başkanlardan rica ettik, biz size iyi örnekleri gezdirelim, iyiyi görelim, kötüyü ona göre ayırt etmeyi daha da kolay kılalım sizin için. Yani yüksek standardı gördüğünüzde “Evet ya, bu standartsa şurası çok kötü, buranın artık biz üstüne yüklenelim ve birlikte yüklenelim.”

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Misal Soma'ya bir gezi yapalım. Ahmet Vehbi Bey bizi davet ederse...

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Türkiye Madenciler Derneği olarak yapabiliriz, Sayın Başkanım burada. Yurt Madencilikini Geliştirme Vakfı Başkanımız söyledi, ben Altın Madencileri Derneği Başkanı...

MURAT BAKAN (İzmir) – Olumlu örnekleri görmek değil de olumsuzları görüp tedbir almak lazım.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – O da olur Sayın Vekilim, hiç şüphemiz olmasın.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Hem olumlu hem olumsuz lazım.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Hani röper noktası olsun diye söylüyorum.

MURAT BAKAN (İzmir) – Şimdi biz bir iklim kriziyle mücadele ediyoruz ya, yani komisyonun amacı o. Olumsuzları önlememiz lazım, olumlu zaten olumluysa olumludur.

ALTIN MADENCİLER DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Evet. O da olur, ona da hemfikiriz. Yani bakın, doğada pasasını atan, deresini kirleten, o civarda yaşayan bir insan olsam... Biz Türkiye Madenciler Derneğinin 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nde bir etkinlik yaptık. Medyada bizi en acımasızca eleştiren bir gazetecimizi davet ettik. Dedik ki: “Siz bize bir ayna tutun, kötü yönlerimiz neresi? Biz kendimizi düzeltmek istiyoruz.” Sayın Başkanım, sağ olsun, önyak oldu. Biz o gazeteciden kendimizle ilgili bir aynayı görünce halkla ilişkilerin ne kadar önemli olduğunu, yöre insanının söz hakkının ne kadar önemli olduğunu hep beraber teslim ediyoruz. Bizim derdimiz doğruyu bulmak, doğruya gitmek, ülke kaynaklarını da...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bu konuda sizlerin tavsiyelerini alabilir miyiz? Yani bu yanlışlıkları düzeltmek için ne yapmamız gerekiyor? Onu isteyelim. Şimdi değil, bunu topluca gönderirseniz memnun oluruz. Yani hakikaten biz de hepimiz...

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Sayın Başkanım, ben memnuniyetle yazılı olarak da Komisyona iletebilirim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Zaten Maden Kanunu gelecek herhâlde anladığım kadarıyla önümüzdeki süreçte, öyle bir hazırlık vardı sanki.

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Bilmiyorum. Yani tabii bizim tarafta şu anda bir şey yok.

Çok teşekkür ediyorum ben.

Sayın Başkanım, kısaca özetlemiş oldum en azından.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Sağ olun, teşekkür ederiz.

Efendim şöyle: Şu anda rehabilitasyonla ilgili 2014-2020 tarihleri arasında ormanda 59.810 dekar alanda rehabilitasyon işlemi yapılmış.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Yani kaç adet Başkanım?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – 3 milyon 878 bin 393 adet de fidan dikilmiş. Bunlarla ilgili de oran nedir, hangisi ormanda, çok sıkı takip ediliyor. Orman muhafaza memurları biliyorsunuz silahlı, Orman Kanunu var. Dolayısıyla onlar geçerli. Bu bakımdan bu rakamları önümüzdeki hafta tam olarak isteyeceğiz arkadaşlardan, sizlere tam olarak vereceğiz. Bir de rehabilite edilmeyen alanlar varsa onları da takip edeceğiz.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Başkanım, en azından tabii 3 milyon metrekare bir alandan bahsettiniz, yani bu kaç tane?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – 59.810 dekar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – On yılda değil mi o?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, 2014 ila 2020, altı yıl.

Bunların hepsini alalım ve ormanlarda kesinlikle bundan sonra rehabilitasyona dikkat edilsin diye...

Adet de 1.628 adet sahada rehabilitasyon yapılmış.

Buradan ayrıca Ormana bir mesaj veriyoruz, rehabilite edilmeyen alanların derhâl rehabilite edilmesi, işi bitenlerin... Bu konuda da hazırlık yapsın, bize de bir rapor versin.

Bir de Sayıştay raporundaki o aşım, ormanda olmadığını biliyorum ama ona da Orman bir baksın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bir soru sorabilir miyim hocalarımıza?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Tabii efendim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Biraz evvel bu ağaçlandırma bedeli adı altında alınan para hakikaten de grafikte koyduğunuz zaman çok ciddi bir fark var. Mesela, Amerika'da sıfır.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Amerika şu anda ağaçlandırmayla alakalı herhangi bir çalışma yapmıyor mu yoksa firma mı yükleniyor o çalışmayı? Neden kaynaklanıyor o?

ALTIN MADENCİLERİ DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET YILMAZ – Efendim, şöyle: Biz ağaçlandırma bedellerini devlete ödüyoruz. Ağaçlandırma bedellerini devlet tabii ki illa o bölgede değil ama başka bölgelerde de kullanıyor. Bilmiyorum, yetkililerimiz burada, belki onlar cevap verebilirler.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Amerika mesela ne yapıyor?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, şöyle yapalım mı Ahmet Vehbi Bey?

Şöyle: Ormanda maden izinleri için Orman hangi ücretleri alıyor? Önümüzdeki hafta tam olarak... Bir ağaç kesim için bir bedel alıyor, ayrıca arazinin kullanılması için kullandığı alan kadar belli bir ücret de alıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ama yani biz alırken, dünyada hepsi alırken Amerika neden almıyor yani? Başka bir yöntem mi var?

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bizde biraz yüksek çünkü bizde orman alanları çok kıymetli olduğu için. Ama madencilerin bana en çok şikâyet ettikleri konu şuydu: “Siz çok para alıyorsunuz.” Ben de diyorum: Biz, evet, çok para alıyoruz ama rehabilite ediyoruz, ağaç dikiyoruz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama onun bedeli yok yani ekosistem dört yüz yılda falan yenileniyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, buyurun.

Son sözü de size, bir de hocama vereceğim.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Ben çok teşekkür ederim Sayın Başkanım, değerli vekiller.

Ben sayın vekillerime bakarak konuşmak istiyorum. İnanın, bu ön yargılardan çektiğimizi hiçbir şeyden çekmiyoruz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Gerçekler, ön yargı değil.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Şimdi, hayır, şöyle Sayın Vekilim...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Ya, Nur Hanım, siz hep itiraz ediyorsunuz.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Bu ülkenin en büyük sıkıntısı ülkeyi birileri birilerinden daha çok sevdiğini iddia etmesi. Hâlbuki “ben değil, biz” mantığını koyabilsek inanın ama “biz” mantığını ortaya koyduğunuz zaman... Bilmeden, sorgulamadan rant peşinde koşan olarak suçlandık. Her tarafı döküp boşaltan...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Doğru.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Hayır, inanın değil.

Şu anda 16 tane STK kendi yerel dinamiklerimizi de devreye sokarak sayın vekillerimizin söylemiş olduğu o kötü veyahut bize de zarar veren o oluşumları denetlemek... İkaz ediyoruz, denetliyoruz, yerel derneklerimizi devreye sokuyoruz.

MURAT BAKAN (İzmir) – Bunları sunumda söyleseydiniz de biz öyle bir şey yapmasaydık.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Şimdi, Sayın Vekilim, gerçekten şu kadarını söyleyeyim: Dünyanın en zor işi ekmeğini taştan çıkarmak, madenle uğraşmak. Yani öyle olsa dünyada hiçbir profesyonel holding, bu doğal taşa, özellikle doğal taşa çalışmıyor, girenler çıktı. Tamamen yüreğini koyan, amatörce, severek çalışan insanlar. Eğer şu önyargıyı kaldırırsak sizin her dediğinizi yerine getirmeyi onurumuz, şerefimiz üzerine söz veriyoruz

çünkü anlayışımız o. Yapmış olduğumuz çalıştaylarla şunu dedik: Amasız, burada önce insan sonra çevre. Eğer biz, bunu kendi içimizde başaramazsak kimseye bir şey anlatamayız. Ne olur bize inanın, hatalarımızı söyleyin, birlikte telafi edelim ama bizi öyle bir yere koyup, dinlenmeyen, doğayı kirleten, her şeyi mahveden olarak bakıldığı zaman inanın bocalıyoruz. Onun için tüm partilere gittik, CHP'ye gittik, bütün hepsine, isim saymayayım, sayın liderlerimize durumu anlattık. Biz, inanın kimseden çok değil ama kimseden daha az değil ülkemizi seviyoruz ve bu ülkenin değerlerini... Ben, bir örnek vererek sözümü kesmek istiyorum. Bir sezaryende nasıl özen gösteriliyorsa bir yavruyu kucağına almak için biz de o doğanın içerisindeki o sezaryeni yapıp ama en iyi rehabilitasyonla, en iyi dikişle ve onu tekrar hayata karıştırmak... Japonya ve Almanya dünya sanayi devrimlerini doğal kaynakları ile yaptı sayın vekilim. Parti olarak, siyaset olarak -siyaset bizim işimiz değil- bizi yönlendirin, emrinizdeyiz, gördüğünüz hataları bize söyleyin.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, vahşi madencilik yapanları aranızdan temizleyin.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Şahsım ve tüm arkadaşlarım adına söz veriyorum, söz veriyoruz. Bununla ilgili de biz...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – En büyük düşmanımız kötü örnekler, kesinlikle kötü örnekler. Bunu çözmemiz lazım.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Çok teşekkür ederim ama biz bunu devletimizden öte kendi içimizde de almış olduğumuz ortak kararlar, yerel derneklerimizle biz de sahada... Bu ülkenin bir sıkıntısı var, yanlışlara yönelik doğruları hiç görmeme, yasalar da çoğu zaman böyle yapılıyor ama söz veriyoruz, biz bu ülkenin değerleri için hepimizin “evet” diyeceği şekilde yapmaya söz veriyoruz. 16 tane STK olarak...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, çevreci madencilik istiyoruz.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Söz veriyoruz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Çok teşekkür ederiz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Biz de diyoruz ki sezaryen yaparken doğamıza zarar vermeyin.

EGE MADEN İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI MEVLÜT KAYA – Asla, söz veriyoruz; o sezaryeni doğru yapacağız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Buyurun İbrahim Bey.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; öncelikle, çok teşekkür ediyorum; hakikaten istifade ettik, faydalandık eleştirilerimizden ve öğrörlerinizden.

Ben, iki konuya temas edeceğim; bir tanesi şu: Bir buçuk senedir ülkemiz, dünya büyük bir salgınla boğuşuyor ve bu bir buçuk senenin sonunda vardığımız nokta şu: Aki sektör ön plana çıktı; bir tanesi tarım, gıda ve hayvancılık sektörü. Tarım ve hayvancılık üretmezse insan gıdası olmaz ve insan yaşamını sürdüremez.

İkinci sektör de; sanayide çarkların dönmesi için mutlaka madencilik sektörüne ihtiyaç var. Bütün ana sektörlerin altyapısını, tedarik zincirinin ilk halkasını madenler oluşturuyor, o olmadan çarkların dönmesi mümkün değil. Dolayısıyla biz istediğimiz kadar “Ya, madencilik yapmayalım.” noktasında

olursak yine bir yerlerden ithal edilecek. Yani salgın döneminde gördük, sınırlar kapandı, paranız olduğu hâlde ham madde ithal etmediniz ve çarkları döndüremediniz dolayısıyla böyle ekonomik büyüme de kaldı.

MURAT BAKAN (İzmir) – Madencilik yapmasın diyen yok burada.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Ben şunu ifade etmeye çalışıyorum Sayın Vekilim: Az önce, Mehmet Bey bahsetti. Yeni bir dünya düzenine doğru gidiliyor; küresel ısınma, evet, iklim değişikliği evet. Biz, artık madencilikte yeni dönemin kodları olarak şunu ifade ediyoruz: İş sağlığı ve güvenliği ön planda olacak, çevre ön planda olacak, keza hesap verilebilirlik ve şeffaflık ön planda olacak ve en önemlisi de artık madencilik terminolojisine “sosyal onay ve toplumsal kabul” diye bir ilke soktuk. Yani oradaki yerel halkın rızasını almadan asla orada aldığımız bir ruhsatın bir anlamı olmayacak, bunu net biliyoruz, madencilik sektörü biz bu noktada kendimize bir çekidüzen verdik. Yeni dönemde madenciliğin kodları olarak da mutlaka o sosyal rızayı alarak, çevreyle barışık ama bir çevre ve maden ikilemine girmeden bir madencilik anlayışıyla hareket etmek istiyoruz; o da şu: Mutlaka ve mutlaka üretirken tahrip ettiğimiz o doğayı tekrar doğayla uyumlu hâle getirerek terk etmek, bu olmazsa olmazımız, kesinlikle biz bunu artık kendimizi rehber edindik.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, bu çok önemli.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Kötü örnekler var, evet, kabul ediyoruz ama artık şundan da biz sektör olarak bıktık: Hep bu kötü örnekler önümüze getiriliyor ama bütün samimiyetle söylüyorum, sizi temin ederim ki şu anda, özellikle altın madenciliğinde ve metalik madenlerde dünya ölçeğinin üzerinde, dünya standartlarında madencilik yapılıyor, 18 tane altın madeni var. Arkadaş, burada altın madenciliğini temsil ediyor, davet ediyor; 18 altın madenine gidelim, eğer bir tanesinde uluslararası standartlardan farklı bir anlam veya farklı bir işlem yapılıyorsa her türlü hesabı vermeye hazırız.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, ben Bakanken Kanada’ya bir ekip gönderdim, orayı inceledik ve Türkiye’deki altın madencilerini de inceledim; hakikaten şu anda oradan çok daha ileri bir madencilik yapılıyor, bunu da itiraf edeyim.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Bakanım, bu, sadece metalik madenlerden altında değil bütün madencilik sektörüne teşmil olarak geliyor, gelişmek zorunda.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, burada arzumuz, kötü örnekler var, onları denetleyelim.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Kesinlikle.

Bir de kömüre geelim. Ben, kömür üretimini 100 milyon tondan 200 milyon tona çıkarırken asla kara düzen bir madencilikle, doğayı tahrip ederek, ondan sonra termik santral bacalarından istediği kadar emisyon saçsın, oradaki halkı zehirlesin manasında bir şey söylemedim. Konuşmamın arasında özellikle şunu belirttim: “Temiz kömür teknolojileri” diye bir terminoloji var dünyada, o da şu: Hocam bahsetti, gazlaştırma var, sıvılaştırma var.

Bakın, -sayın vekilimiz çok iyi biliyor- Soma’daki kömür 2000-2500 kalori, çıkıyor, “lavvar” dediğimiz kömür yıkama tesislerinde kükürdü 1,5’un altına iniyor, kalorisi 4500-5000 kaloriye çıkıyor ve âdeta siz onu yaptığınız zaman bir zarar vermeme noktasına geliyor; veriyor ama az zarar veriyor. Yani biz, özellikle şunu ifade etmek istiyoruz: Temiz kömür teknoloji kullanarak... Yazık, o kaynak yerin altında kalmasın, şunun için kalmasın: O kadar çok alternatif ikame ürünler ortaya çıkıyor ki

yarın öbür gün o kıymetiniz hiçbir değer ifade etmeyebilecek bir noktaya gelebilir; orada, âdeta hiç olur yani hiçbir anlam ifade etmez. Haklısınız evet ama ben de diyorum ki Hocam bahsetti dünyada yeni teknolojiler var, bunu artık hayata geçirelim yani metan gazı üretilim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Metan gazının maliyeti çok mu yüksek acaba? Bu konuda çalışma...

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Bu konuda, teknolojik çalışmalar devam ediyor. Maliyet elbette bir unsur ama maliyetten kaçınmak için de onları eski düzen şey yapamayız, enerjiye dönüştüremeyiz Sayın Başkanım; biz, özellikle bunu ifade ediyoruz, altını çizerek söylüyoruz. Temiz kömür teknolojileriyle bu kaynağımızın behemehâl ekonomiye kazandırılması, enerjiye dönüştürülmesi önem arz ediyor, biz sektör olarak bunu talep ediyoruz. Bunu talep ederken de yani işte, Soma’da, Elbistan’da, şurada burada yapılan... Bakın, sadece kömür yıkama değil, kömür gazlaştırma, sıvılaştırma değil, mutlaka santral bacalarına desülfürizasyon ünitelerinden filtreye kadar her türlü aparatın da takılarak o şekilde tüketilmesi, o şekilde ekonomiye kazandırılmasını öneriyoruz. Yani burada biz asla, yani böyle bir şey... Ben, özellikle bu kömürle ilgili bu açıklama yapmayı ihtiyacı hissettim.

İkinci husus da, az önce Manisa Milletvekilimiz bahsetti. TOBB’la ilgili durum şu: Sanayi ve Ticaret Oda Başkanlarımız olduğu gibi TOBB bünyesinde 60 tane sektörü temsil eden Sektör Meclis Başkanları var, ben de onlardan biriyim. Ben, kendi ülkemın menfaatini ve sektörün menfaatini gözeterek burada bir görüş serdettim. Burada, zapturapt altında TOBB’un tek bir görüş belirtmesi sizce doğru bir şey mi? Yani o arkadaş kimse “Kyoto Protokolü’ne biz dâhil olalım, mutlaka imzalayalım.” dediği zaman ben “olmayalım” dediğim zaman farklı bir şey yok, burada bir zıtlık yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Kurumsal yani bakın...

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Hayır, hayır, kurumsal şöyle: Biz, özgür irademizle her bir sektör meclisi, ülkenin ve sektörün hak ve menfaatini koruyacak şekilde hareket ediyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Siz, kendi sektörünüz olarak Paris Sözleşmesi’ne Türkiye taraf olmasın mı diyorsunuz?

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Sayın Milletvekilim, ben şunu ifade ediyorum: Bakın, az önce, size net bir şekilde her bir ülkeye göre tarihler belirleniyor; ben de size su soruyu sorsam: Desem ki, Sayın Milletvekilim, bakın, hiç uzağa gitmeye gerek yok, o ülkelere dönüp “2025 yılında biz, hepimiz kömürden çıkıyoruz.” diyebiliyor muyuz? Diyemiyoruz, niye diyemiyoruz? Çünkü şunun altını çizerek söylüyorum zaten o ülkeler kömür rezervlerini tükettiler, o verdikleri deadline tamamen kendi kömürlerinin bitiş tarihidir, bu net bir şekilde böyle.

MURAT BAKAN (İzmir) – Hayır hayır. Polonya en büyük rezerv alanlarından birisi.

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Bakın, Hocam bu konuda uzman. Hocam Almanya’da Ruhr Havzasında çalıştı, biliyor, yani ben net bir şekilde biliyorum. “Almanya tükettiği için ben kömürden çıkıyorum.” diyor, diğer ülkelerde kömür kalmadı. Desinler 2025’te; biz de 20 milyar tonu gözden çıkaralım.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, İbrahim Bey...

TOBB MADENCİLİK MECLİSİ BAŞKANI İBRAHİM HALİL KIRŞAN – Buyurun Sayın Başkan.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bir şey söyleyebilir miyim, çok kısa...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, buyurun.

Çok kısa, ikinci defa söz veriyoruz ama siz Akhisarlı olduğunuz için.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim.

Şimdi, biraz evvel ön yargıdan bahsetti sayın madenci büyüğümüz. Ön yargı olması için bilgisiz olmak lazım. Ben bir kere ön yargılı olduğumu düşünmüyorum, buradaki arkadaşlarımızın ön yargılı olduğunu düşünmüyorum çünkü gördüğümüz şeyler var.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Gerçekler.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Gerçekler de var ama şöyle bir şey de var, şöyle bir gerçek de var: Daha geçen gün buraya Şeref Bey, Şeref Kalaycı, Bakan Yardımcımız geldi, bir şey söyledi “Negatif olan algıyı bizim pozitifte döndürmemiz lazım.” dedi, bir tespitte bulundu. Bir algı var, bu algının da bir gerçekliği var, bunu Sayın Bakan Yardımcısı söyledi. Yani burada bir sıkıntı var, problem var, bizim buradaki arkadaşlarımızın bütün çabası bu negatif olan algıyı pozitifte çevirmek, bu ülkenin daha temiz, daha yaşanılabilir bir yer hâline gelmesini sağlamak. Bir de zaten şöyle bir durum var, onu da söyleyeyim size: Bu Paris Anlaşması veyahut da Yeşil Mutabakat... Biraz evvel şeffaflıktan bahsettiniz, şeffaf finansmandan bahsettiniz, çevreye duyarlılıktan, insan sağlığına duyarlılıktan bahsettiniz. Bu önümüzdeki süreçte finansmana ulaşmanız için bunları Yeşil Mutabakat sayesinde veyahut da Paris Anlaşması, İklim Anlaşması şeyinde zaten dayatacaklar bize, zaten bunlar kaçınılmaz olacak; bizim anlatmak istediğimiz şey o, yani bunun bedelini bize ödecekler.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Şimdi, son sözü de Güven Hocama veriyorum efendim.

Hocam, buyurun.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben öncelikle bu toplantıdan çok yararlandım, eleştirileri dikkatle yazdım ve bunlar üzerinde bundan sonra daha dikkatli olarak duracağımı söyleyebilirim. Eleştiri yapanlara teşekkür ediyorum.

Birkaç noktaya değineceğim.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU - Hocam, Ziya Paşa'nın sözü var: “Barika-i hakikat müsademe-i efkârdan neşet eder.”

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Aynen öyle yani karşılıklı fikir alışverişi daima yeni bir şeyler ortaya çıkarır. Madencilerin negatif algısını ortadan kaldırmak için biz bütün bu dernekler ve vakıf olarak büyük bir çaba içindeyiz hatta imkânları zorlayarak işte televizyonlarda, şurada burada birtakım buna yönelik programlar düzenliyoruz. Hedefimiz kaldırmak ama madencilik büyük bir grup değil Türkiye’de, büyük de bir lobisi yok maalesef; dolayısıyla zaman alacaktır ama tabii ki burada sayın vekillerimize, özellikle kanunlar, Maden Kanunu yenilenirken vesaire bu konularda, özellikle denetimler konusunda, halkı bilgilendirme vesaire konularında kanunda birtakım maddelerin olması yani sizlere düşen, bizim Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına önerdiğimiz -bütün sivil toplum kuruluşları olarak- birtakım öneriler var, bunlar Mecliste tartışılıp en uygununu çıkarmak tabii ki sayın milletvekillerimizin görevi.

Şimdi, Sayın İzmir Milletvekilimiz Fransa’nın... Ben sadece ona değineceğim bir bilgi olarak. Fransa, aşağı yukarı kömürü altmış yıl önce terk etti, zaten ondan sonra Avrupa Birliği içinde bu sera gazı olaylarını ortaya getirdi. Bugün Fransa, elektriğini yüzde 75 nükleer santrallerden elde ediyor yani

kömür kalktı. İtalya’da kömür yok zaten hiçbir zaman, bir tek Sicilya adasında vardı, o da tükendi, İtalya’da kömür yok, hiçbir zaman kömürle de Sicilya hariç enerji üretmedi. İngiltere, Kuzey Denizi’nde bulduğu petrol ve doğal gazdan sonra kömür üretimini durdurdu, bugün yılda 15 milyon ton kömür üretiyor, o da işte şöminelerde, bilmem nerede yakmak için yani bunlar zaten bırakıldılar yıllar önce, elli yıl önce. Bunların içerisinde bir tek Almanya var, Almanya da -demin belirtildi- kömür rezervleri tükenene kadar bu işe devam edecek, hiçbir zaman bırakmayacak, onu da ben açık açık belirteyim.

Buradan sonra sözü fazla uzatmıyorum. Bütün arkadaşlarımız, hepimiz şunun peşindeyiz: Türkiye’de madencilik başta insan arkadan çevre, bunlar sağlandıktan sonra yapılmalı yani bunu bütün arkadaşlarımız vurguladı, ben son olarak bir daha vurguluyorum.

Diğer şey: Ben hiçbir zaman komplo lafı kullanmadım “tuzak” dedim sadece, ki böyle komplolarla falan zaten ilişkimiz olamaz bilim insanı olarak; belli tuzakları, kendimizin hissettiği, gördüğü tuzakları söylemekte de bir abes görmedim.

Şimdi, şunu hemen vurgulamak istiyorum: Türkiye, sanayinin yavaşlamasına göre yılda 80-90 milyar dolarlık -hatta 100 milyar dolarlar civarındaydı, şu anda düşmüştür, 80 milyar dolarlar civarındadır çünkü sanayi yavaşladı- ithalat yapıyor. Türkiye, dış ticaret fazlası olan bir ülke değil, yaptığı bütün ithalatları borçlarla yapıyor, aldığı borçlarla ve bu borçlar bizlerin değil, torunlarımıza kadar ödenmesi gereken borçlar. Niye kendi ülkemizde olan bir kaynağı kalkıp da dışarıdan alalım? Türk sanayisi bugün hani tabirdir dökme suyla dönen değirmen gibi, böyle bir şey sürdürülebilir değildir, yani kendi kaynaklarımızı... Demir çeliği de ithal ediyoruz, bakırı da ithal ediyoruz, alüminyum da ithal ediyoruz, kurşun, çinkoyu da ithal ediyoruz, ediyoruzoğlu ediyoruz; isterseniz size tek tek veririm. Yani bizlere düşen görev, bu ülkenin, bu büyük ülkenin kaynaklarını kendi sanayisinin ham maddesine dönüştürmek. Bunun için çevreye en büyük, insan sağlığına en büyük önemi verelim, biz bunun dışında değiliz ama bununla ilgili olarak da her yerden de destek olunması lazım, her Türk vatandaşı sanayinin ihtiyacı için borçlanıyor. Almanya değiliz, Almanya, istediğini ithal edebilir, dış ticaret fazlası var. Biz istediğini... Biz de o duruma gelelim, o zaman bütün madenlerimizi durdurup dışardan ithal edelim ama bugün Türkiye, madenlerini üretmek ve kendi sanayisinin ham maddesini karşılamak zorunda, bir. Madenlerin üretimi kırsal kesimlerde, entegre tesislerde olacağından iş alanı açmak, işsizlik diyoruz ve müthiş bir iş alanı bu yatırımlarla açıklanacak. Bizim yaptığımız bir stratejik çalışma var, ben yanımda getirmediğim ama isimleri alıyorum, tüm buradaki Komisyon üyesi vekillerimize hepsini yollayacağım, yani Türkiye neler yapmalı önümüzdeki beş yılda, on yılda ki bu bağımlılıklardan kurtulsun, kimsenin karşısında ezilmesin.

Diğer bir önemli konu, geldik kömüre. Şimdi, kömür; evet, kömür, Türkiye’nin tek güvenilir kaynağı, başka yok bakın. Yani tabii ki akarsularımızı, güneşimizi, rüzgârımızı sonuna kadar kullanalım ama ben konuşmamda bir örnek verdim, dedim ki, Federal Almanya bu işte şampiyon ama ulaştığı elektrik üretiminde rakam; yüzde 24’ünü üretiyor, belki 25 oldu çünkü 2020 yılı rakamı yok elimde; dolayısıyla Türkiye de diğer kaynaklardan istediğini üretsin ama güvenilir bir kaynağa ihtiyacı var, o da kömür. Kömürü gazlaştırarak mı, yakıt olarak mı, kömürden petrol de üretebiliriz, var bu kaynaklarımız, teknoloji de var ama mutlak surette enerjimizi, elektriğimizi büyük ölçüde kömürden üretmek zorundayız. Bugün yüzde 45 oranında üretiyoruz, demin de söyledim, büyük çoğunluğu ithal kömür yani biz ithal kömür alacak zenginlikte bir ülke değiliz, borçla alıyoruz, dolayısıyla kendi yerli kömürümüzü yakmamız lazım.

MURAT BAKAN (İzmir) – O konuda hemfikiriz, ithal kömüre kesinlikle karşıyız zaten.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Yani bakınız, borçla ithalat olmaz, borçla...

MURAT BAKAN (İzmir) – Karbon emisyonunu da alıyorsunuz da ithal kömürü aldığında o ülkenin.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Başkanın üretimine biz para ödüyörüz, borçlanarak ödüyörüz.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – 2,7 milyar dolar ödedik...

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Sayın vekiller yani benim genelde söyleyeceklerim bunlar ve bu bilgiler ışığında her türlü ek bilgiyi talep edilirse veririm ama yaptığımız stratejik çalışma ve düşüncelerimizi yazılı olarak ileteceğiz. Dolayısıyla bu konuda...

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ederiz.

JALE NUR SÜLLÜ – (Eskişehir) – Temiz kömür gayreti böyle hani çökmekte olan sektörü yeşile boyama gayreti yani çok hani tartışılan bir konu biliyorsunuz son yıllarda.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Tam anlayamadım, kusura bakmayın.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Efendim, şimdi bakın tutanağa girmiyor; mikrofonunuzu açayım, tam sorun.

Eskişehir Milletvekilimiz Jale Nur Hanım'ın sorusu var.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Sormuyorum, yok.

Bir şey söyleyeceğim; ya, bu temiz kömür gayreti hani... Bu son yıllarda kömür, sektör çöküyor yani. Hani, her ne kadar bizim Hükümetimiz şey yapmaya çalışsa da bu redevans sözleşmeleriyle ayrıcalıklar falan tanısa da aslında sektör çöküyor yani kömür sektörü tüm dünyada bitiyor; dolayısıyla, bunu yeşile boyayarak realize etme gayreti boşa bir gayret. Biz de diyoruz ki “Tamam, madenlerimiz kıymetli.” Zaten bunu söylüyoruz sürekli “Kalsın, belki ileriki yıllarda farklı bir teknoloji gelişecek.” Bakın, Kırka Bor yani dünya bor madenlerinin en büyük kaynaklarından bir tanesi fakat biz ham madde olarak ucuza satıyoruz yani son ürüne ulaşamıyoruz onun yerine sektörel anlamda farklı şeyler gerekiyor kömürden, bordan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunları, boru, işlemek lazım, haklısınız.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yani, ham madde olarak gönderdiğimiz değer çok düşük. Bunlara kafayı yoracağımıza biz “Her şeyimizi çıkaralım, onu da tüketelim, bunu da tüketelim, doğayı da bitirelim...”

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Peki, teşekkür ederiz..

Şimdi, müsaadenizle bir de İbrahim Bey...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Bir de şu sosyal rıza çok önemli. Bakın, söylediniz ama İlkizdere’de sosyal rıza yoktu, Kaz Dağları’nda yoktu, Ergene’de yoktu, Van Gürpınar’da yoktu. Sosyal rıza, şeffaflık, bunlar çok önemli.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Evet, onu söyledik zaten.

Sayın İbrahim Alimoğlu, buyurun.

TÜRKİYE MERMER DOĞALTAŞ VE MAKİNALARI ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İBRAHİM ALİMOĞLU – Şimdi, Sayın Başkanım, ben Afyon’da dördüncü kuşak mermerciyim. Benim dedem 1945 yılında Özel İdare ruhsatıyla mermer ocağı açmış, İş Bankasının bütün sermayesi 5 milyonken 290 lira harç yatırmış. Bizim, tek bir muhatabımız belediyeyken, şu

anda biz madenciler 8 Bakanlık, 92 yasa, 87 yönetmelik, 16 uluslararası sözleşme, 8 tüzük, 21 değişik kurumdan izin alıyoruz. Bizim Maden Kanunu'muz, 1985 yılında çıkarılan 3213 sayılı Maden Kanunu, otuz dört senede 4 defa kapsamlı olmak üzere 23 defa değişikliğe uğramış; son altı yedi yılda da 47 genelgeyle madencilik, kanunu düzeltmeye çalışmışız, hâlâ kanunu çıkaramadık.

Ben diyorum ki -bir tavsiyedir- bizim bir doğal kaynaklar bakanlığımız olsa. Bizim aldığımız ruhsatların, bu kadar izinlerin hiçbir değeri yok, ruhsatların hiçbir geçerliliği yok, muhtardan bile geçemiyor bu kadar izin aldığınız zaman. Bir tabii kaynaklar bakanlığı olsa, orman, enerji yani doğal kaynaklarımız neyse hepsini temsil eden çünkü bakanlıklar arasında da bir kopukluk var. İnanın ben buraya gelmeden Orman, Enerji ve Çevre Bakanlıklarının birimlerini çıkardım, geldim yani muhatap olduğumuz insan veya bürokrasi bizim iş yapmamızı da engelliyor.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Şimdi, İbrahim Bey, problem şundan kaynaklanıyor: Bir ruhsat verirken devletin ilgili birimi, maden işleriye bütün kurumlardan izin alarak, her şeyi tamamlayarak -ÇED'i vesaire- ona göre ihaleye çıkması lazım.

TÜRKİYE MERMER DOĞALTAŞ VE MAKİNALARI ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İBRAHİM ALİMOĞLU – En güzeli, bizim istediğimiz o.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Bunu yaparsak problem yok aslında, bu yapılmıyor. İnşallah bu yapılır, bu zaten tekliflerde var.

TÜRKİYE MERMER DOĞALTAŞ VE MAKİNALARI ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İBRAHİM ALİMOĞLU – Şimdi, her şey bitti güvenliğe takıldık, en temiz insanlar güvenlik bekliyor.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ne demek o?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ruhsatları uzatmak için değil mi?

TÜRKİYE MERMER DOĞALTAŞ VE MAKİNALARI ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İBRAHİM ALİMOĞLU – Uzatmak veya ruhsat almak için.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Onunla ilgili bir düzenleme yapıldı ama bu ruhsat uzatmalarda.

TÜRKİYE MERMER DOĞALTAŞ VE MAKİNALARI ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İBRAHİM ALİMOĞLU – Ya, kırk sene elli sene mermercilik yapmış adamın ruhsatı uzatılmıyor Orman'da, Enerji Bakanlığı uzatıyor, Orman uzatmıyor; temdit diyoruz işte.

Allah yardımcımız olsun yani biz bu ülkeyi seviyoruz. Bu ülkenin kalkınması madenden olacak, başka bir çare yok ama bunu “insan, çevre, maden” diye yapmak lazım. Ben size katılıyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Teşekkür ederiz.

Hocam, son sözü de size vereyim, toparlayalım.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Benim demin söylediğim gibi, tabii ki ondan yanayız yani kömürü yeşil olarak kullanalım, bütün çabamız o. Termik santral Almanya'da nasılsa biz de onu yapalım ama Türkiye, Almanya gücünde bir ülke değil. Bugün yüksek verimli enerji santralleri kömürden, çevrim verimi yüzde 50'lerin üzerine çıkıyor ama daha büyük yatırım gerekiyor. Bizde, şu anda ortalama çevrim verimleri yüzde 35 yani demek ki çok daha artırabiliriz bunları.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – İthallerde biraz daha fazla.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Yeni yapılacaklarda, yeni teknolojileri kullanabiliriz, bizim arzuladığımız da bu zaten ama vurgulamak istediğim şu: Türkiye’nin kömürden başka güvenilir bir enerji kaynağı yok. Güneşi, akarsuları, rüzgârı sonuna kadar kullanalım ama işte, Almanya’nın ulaştığı nokta yüzde 24.

Ben, Sayın Başkan, tekrar teşekkür ediyorum bizleri dinlediğiniz için.

Bütün üyelere de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Çok teşekkür ediyoruz buraya kadar zahmet ettiniz Hocam yani neticede sunumunuzdan dolayı ve bütün madencilere çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Katkılarınız için gönülden teşekkür ediyoruz.

YURT MADENCİLİĞİNİ GELİŞTİRME VAKFI BAŞKANI PROF. DR. GÜVEN ÖNAL – Sağ olun.

BAŞKAN VEYSEL EROĞLU – Arkadaşlar, yarın 13.59’da toplanmak üzere Komisyonu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.26

